

บทที่ 5

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงบทบาทของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการปรับตัว ของนักเรียนเอเอฟ เอลต่างชาติ ซึ่งผลการวิจัยแบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวที่นักเรียนได้มา และจากการ
แสวงหา ทั้งในช่วงก่อนเดินทางมาและขณะที่อยู่ในประเทศไทยแล้ว
- ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของข้อมูล กับสื่อที่นักเรียนใช้ในการ
การแสวงหาข้อมูล
- ส่วนที่ 3 บทบาทของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจกับการปรับตัว และ
ปัจจัยที่ทำให้แต่ละสื่อแสดงบทบาทนั้น
- ส่วนที่ 4 แบบแผนการใช้ช่องทางในการแสวงหาข้อมูล โดยใช้แนวคิดของ
Donohew & Tipton
- ส่วนที่ 5 รูปแบบการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

ส่วนที่ 1 ประเภทของข้อมูลที่ได้ในช่วงก่อนเดินทางมาและขณะที่อยู่ในประเทศไทย จากการแสวงหา และไม่ได้แสวงหา

ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว 2 ประการคือ การเตรียมตัวล่วงหน้ามาก่อน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาในแง่ของบทบาทของสื่อประเภทต่าง ๆ ที่มีส่วนในการเตรียมตัวเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับ วัฒนธรรมไทย โดยมีประเด็นที่จะนำมาศึกษาคือ การมีความรู้เดิมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยมาก่อน ทั้งที่เป็นความรู้ทั่วไป และภาษา

อีกปัจจัยหนึ่งคือ สภาพแวดล้อมที่นักเรียนเข้ามาอยู่ ซึ่งมีเงื่อนไขทางสภาพแวดล้อมที่สำคัญ อย่างหนึ่งคือ ศักยภาพในการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยการสื่อสารกับบุคคลที่อยู่ในสังคม ใหม่ นั้น และการสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชน เพราะจะทำให้นักเรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ใหม่ได้ และช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้การปรับตัวออกไป ให้ได้ไกลกว่าการเรียนรู้จากบริบททาง สังคม หรือผู้คนที่นักเรียนต้องเกี่ยวข้องกับขณะที่อยู่ในเมืองไทย โดยศึกษาว่า ความสามารถในการ มีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมแบบไทยของนักเรียน เป็นอย่างไร ใช้สื่ออะไรบ้าง ในสภาพเงื่อนไขแบบ ไດ

วิธีการได้ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย หรือข่าวสารในประเทศต่างๆ ของนักเรียน มี 2 แบบ ด้วยกัน คือ

1. แบบ Active (Information seeking) คือการที่จะได้ความรู้อย่างที่ต้องการมา ต้องมีการ แสวงหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทต่างๆ ที่นักเรียนคาดว่าจะให้ข้อมูลนั้นๆ แก่ตนเอง ได้
2. แบบ Passive ซึ่งก็คือการได้รับข้อมูลมาโดยไม่ตั้งใจเฉพาะเจาะจงว่าจะต้องหาข้อมูลนั้นๆ จากแหล่งข้อมูลใด แต่ข้อมูลที่ได้ อาจได้มาจากการเปิดรับสื่อใดสื่อหนึ่งโดยมีจุดประสงค์ อื่น

ผลการวิจัยที่จะเสนอต่อไปนี้จะเสนอผลการวิจัยในช่วงก่อนเดินทางมา กับการได้ข้อมูลแบบ active และต่อยอดด้วยแบบ passive ส่วนต่อจากนี้ คือ ผลการวิจัยในช่วงขณะที่อยู่ในประเทศไทยแล้ว และการได้ข้อมูลแบบ active และแบบ passive ตามลำดับ

ก. ช่วงก่อนเดินทางมา

จากข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน ในเรื่องการเตรียมตัวก่อนมาเกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรม และสถานการณ์ในประเทศไทย สามารถสรุปผลของการใช้สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ในรูปแบบการแสวงหาข้อมูลได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงประเภทสื่อมวลชนที่ใช้แสวงหาข้อมูล และข้อมูลที่ได้

ประเภทของสื่อมวลชน	ข้อมูลที่ได้
หนังสือเกี่ยวกับประเทศไทย	วัฒนธรรมการดำเนินชีวิต, ศิลปวัฒนธรรม, ความเป็นอยู่ของคนในเมืองใหญ่ และคนต่างจังหวัด, การเมือง การปกครอง ศาสนา, อาหารไทย, เรื่องเฮดสีในประเทศไทย
อินเทอร์เน็ต	ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภาษาที่ใช้ ศาสนา วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทย

ตาราง 2 แสดงประเภทสื่อบุคคลที่ใช้แสวงหาข้อมูล และข้อมูลที่ได้

ประเภทของสื่อบุคคล	ข้อมูลที่ได้
1. กลุ่มบุคคลชาวไทยที่อยู่ในประเทศของนักเรียน - นักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทย - เจ้าหน้าที่กงสุลของประเทศไทยประจำประเทศเยอรมัน - คนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมัน	การปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ที่บ้าน ที่โรงเรียน และในที่สาธารณะ, สิ่งที่ควร / ไม่ควรทำเมื่ออยู่ในเมืองไทย, ลักษณะนิสัยของคนไทย และภาษาไทย, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนา, อาหาร, ที่อยู่อาศัย
2. กลุ่มคนที่เป็นชาติเดียวกับนักเรียน - นักเรียนเอ เอฟ เอสของประเทศนั้น ๆ ที่เดินทางมาอยู่ประเทศไทยและกลับไปแล้ว (returnee) - ทหารอเมริกันที่เคยมาเมืองไทย - นักเรียนเอ เอฟ เอสชาติเดียวกับนักเรียนที่กำลังอยู่ในประเทศไทย (เป็นพี่ชายของเพื่อนสนิท) - ครอบครัวที่เคยรับอุปถัมภ์นักเรียนไทย - การฟังบรรยายจากอาจารย์ในมหาวิทยาลัย	การปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ที่บ้าน ที่โรงเรียน และในที่สาธารณะ, สิ่งที่ควร / ไม่ควรทำเมื่ออยู่ในเมืองไทย, สิ่งที่ควรนำมา / ไม่ควรนำมา เช่น ไม่ควรนำชุดว่ายน้ำแบบ bikini มาเพราะคนไทยไม่นิยมใช้, ลักษณะนิสัยของคนไทย

ตาราง 3 แสดงประเภทสื่อเฉพาะกิจที่ใช้แสวงหาข้อมูล และข้อมูลที่ได้

ประเภทของสื่อเฉพาะกิจ	ข้อมูลที่ได้
วิดีโอ เอกสารจากเอ เอช เอสประเทศไทยส่งไปให้	สภาพความเป็นอยู่ของคนไทย เช่น ที่ตลาด ถนน หนทาง และ ภาพเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย , ลักษณะนิสัยความ เป็นอยู่ของคนไทย , การปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ในสถาน ที่ต่างๆ , กฎระเบียบของนักเรียนเอ เอช เอส

ส่วนข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับประเทศไทยแบบไม่ได้แสวงหา (Passive) ซึ่งก็คือการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย หรือวัฒนธรรมไทยมาโดยไม่ตั้งใจเฉพาะเจาะจงว่าจะต้องหาข้อมูลนั้นๆ จากแหล่งข้อมูลใด แต่ข้อมูลที่ได้อาจได้มาจากการเปิดรับสื่อใดสื่อหนึ่ง โดยมีจุดประสงค์อื่น เช่น การเปิดโทรทัศน์เพื่อดูรายการอื่น ไม่ใช่เพื่อหารายการที่มีข้อมูลเกี่ยวกับเมืองไทย แต่ได้เห็นรายการสารคดีที่เกี่ยวกับเมืองไทย จึงได้ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองไทยมา เป็นต้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Miss Vanessa

"ตอนก่อนมา เคยเห็นข่าวเกี่ยวกับงานสงกรานต์ในโทรทัศน์ และได้เห็นรูปตลาดน้ำ และได้ความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น งานแกะสลักจากนิตยสารที่อ่านเล่นประจำ"

และในกรณีของสื่อบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลได้ โดยที่นักเรียนไม่ต้องแสวงหา ก็คือในกรณีที่นักเรียนเอ เอช เอสต่างชาติเหล่านี้ได้เข้าค่ายอบรมก่อนเดินทางมา และได้พบกับ returnee หรือนักเรียนเอ เอช เอสจากประเทศไทยที่ไปอยู่ในประเทศนักเรียน และบุคคลกลุ่มนี้ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองไทยโดยการบอกเล่าประสบการณ์ในกรณีที่เป็น returnee และการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ในกรณีที่นักเรียนจากประเทศไทย ดังตัวอย่าง

Mr. Andres

"ก่อนมาได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยจากนักเรียนเอ เอช เอสไทย ที่เจอกันที่ camp ที่จัดสำหรับนักเรียนก่อนมา เพื่อให้รู้ว่าต้องเจอกับอะไรบ้าง และควรทำตัวอย่างไร ซึ่งนักเรียนไทยคนนี้ก็เล่าเรื่องเกี่ยวกับเมืองไทยให้ฟังหลายเรื่อง เช่น เรื่องภาษาไทย วัฒนธรรมไทยที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองคนไทย ว่าจะเห็นว่าลูกเป็นเด็กเสมอถึงแม้ว่าอายุจะ 20 แล้วก็ตาม เป็นต้น"

ผลของการใช้สื่อมวลชน และสื่อบุคคล และได้ข้อมูลแบบไม่ต้องแสวงหา สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 4 แสดงประเภทสื่อมวลชน และสื่อบุคคล ที่ใช้แบบ Passive และข้อมูลที่ได้

ประเภทสื่อ	สื่อที่ใช้	ข้อมูลที่ได้
สื่อมวลชน	1. โทรทัศน์ (สารคดี) 2. หนังสือพิมพ์	ความรู้ทั่วไป เช่น สภาพบ้านเมือง ความเป็นอยู่, ประเพณี เช่น ประเพณีสงกรานต์, ข่าวเศรษฐกิจของไทยที่กำลังมีปัญหา ข่าวเศรษฐกิจ สถานการณ์บ้านเมืองในประเทศไทย
สื่อบุคคล	นักเรียนเอเอฟ เอสจากประเทศไทย และ Returnee ในประเทศของนักเรียน	ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย เช่น ภาษาที่ใช้, โรงเรียน และชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย

ข. ช่วงขณะที่อยู่ในประเทศไทยแล้ว

จากผลการวิจัยในส่วนของรูปแบบการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ด้วยการสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชน ทำให้สรุปผลของการใช้สื่อมวลชน เพื่อการแสวงหาข้อมูลได้ ดังนี้

ตาราง 5 แสดงประเภทสื่อมวลชนที่ใช้แสวงหาข้อมูล และข้อมูลที่ได้

ประเภทของสื่อมวลชน	ข้อมูลที่ได้
หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ	ข่าวสารสถานการณ์ในประเทศไทย และในประเทศของนักเรียน เช่น ข่าวลดค่าเงินในประเทศบราซิล, ข่าวเศรษฐกิจโลก, ข่าวเรื่องภัยแล้งในประเทศไทย
หนังสือเกี่ยวกับประเทศไทย	ภาษา และอวัจนภาษา เช่น การไหว้เพื่อการทักทายของคนไทย, วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในภาคต่างๆ, อาหารไทย, ประวัติศาสตร์, ศิลปวัฒนธรรม
อินเทอร์เน็ต	ข่าวในประเทศของนักเรียน เช่น ข่าวแผ่นดินไหวที่ประเทศโคลอมเบีย, ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ
โทรทัศน์	ข่าวเหตุการณ์ประจำวัน ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ

สำหรับการแสวงหาข้อมูลจากสื่อบุคคล ขณะที่อยู่ในประเทศไทย สามารถสรุปข้อมูลที่นักเรียนรู้แสวงหาได้ดังนี้

ตาราง 6 แสดงประเภทสื่อบุคคล ที่ใช้แสวงหาข้อมูล และข้อมูลที่ได้

ประเภทของสื่อบุคคล	ข้อมูลที่ได้
1. กลุ่มบุคคลชาวไทย - ครอบครัวอุปถัมภ์ และญาติของครอบครัวอุปถัมภ์ - ครูที่ปรึกษา , ครูที่สอนนักเรียน - เพื่อนนักเรียนไทย - นักเรียนเอเอฟ เอสชาวไทย ที่กลับมาจากประเทศต่าง ๆ - เจ้าหน้าที่เอ เอฟ เอสที่สำนักงานใหญ่ - บุคคลทั่วไป คือ อาจารย์/ นักวิชาการ ที่จัดบรรยายในหัวข้อต่าง ๆ , คนขายของ คนขับรถรับจ้าง	ภาษาไทย , การปฏิบัติตัวในสังคมไทย เช่น การปฏิบัติต่อผู้หญิง, การปฏิบัติตัวต่อผู้ใหญ่ ; วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทย เช่น การทักทาย , การทำบุญ ; ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยอย่างกว้าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์, ศาสนา ,การเมือง ; การเรียนภาคฤดูร้อนหลักสูตรนานาชาติในระดับอุดมศึกษา ; ข้อมูลเกี่ยวกับนักแต่งเพลง
2. กลุ่มคนที่เป็นชาติเดียวกับนักเรียน - ครอบครัวในประเทศของนักเรียน	ข่าวสารเหตุการณ์ในประเทศของนักเรียน เช่น การลดค่าเงินในประเทศบราซิล คະแนนการแข่งขันกีฬา Ice hockey ในประเทศอเมริกา

ตาราง 7 แสดงสื่อเฉพาะกิจที่ใช้แสวงหาข้อมูล และข้อมูลที่ได้

ประเภทของสื่อเฉพาะกิจ	ข้อมูลที่ได้
วิดีโอ	สถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย และประเพณีของประเทศไทย

ตาราง 8 แสดงประเภทสื่อมวลชน และสื่อบุคคลที่ใช้แบบ Passive และข้อมูลที่ได้

ประเภทสื่อ	สื่อที่ใช้	ข้อมูลที่ได้
สื่อมวลชน	1. โทรทัศน์ 2. หนังสือพิมพ์ (Bangkok Post)	ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย เช่น งานเทศกาลหรือวันสำคัญ ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทยที่ลงเป็นคอลัมน์ ทุกอาทิตย์
สื่อบุคคล	เจ้าหน้าที่เอ เอฟ เอสประเทศไทย ที่แคมป์ปทุมธานี	ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย การปฏิบัติตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ , วัฒนธรรมไทย และกฎระเบียบของเอ เอฟ เอส

ภาพรวมประเภทของข้อมูล

จากผลการวิจัย สามารถสรุปประเภทของข้อมูลที่นักเรียนแสวงหา ในช่วงก่อนเดินทางมาประเทศไทย และขณะอยู่ในประเทศไทยแล้วได้ 4 ประเภท คือ

1. ข้อมูลที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ที่บ้าน , ที่โรงเรียน และในที่สาธารณะ สิ่งใดที่ทำได้และไม่ได้ , ข้อมูลเกี่ยวกับภาษา และลักษณะนิสัยคนไทย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ และข้อมูลความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศไทย ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และ การเมืองของไทย , ความแตกต่างของผู้คนในเมืองใหญ่ และในต่างจังหวัด, ลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละภาค , ศาสนา

นักเรียนจะแสวงหาข้อมูลทั้ง 2 ประเภทนี้ เมื่อมองเห็นความไม่สอดคล้องกันระหว่างระดับความรู้ที่นักเรียนมีอยู่ เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ในประเทศไทย หรือความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย กับความต้องการที่อยากจะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic Uncertainty) ที่นักเรียนได้เห็น หรือได้เรียนรู้จากการเข้ามาอยู่ในสังคมไทย เมื่อนักเรียนเห็นว่า ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตในประเทศไทยที่ตนมีอยู่ ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เข้าใจในสิ่งที่ตนพบเห็นได้ ก็จะทำให้อยากมีความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เพราะถ้าเข้าใจและ สามารถยอมรับวัฒนธรรมไทยได้ นักเรียนก็จะมีการปรับตัวและอยู่ร่วมกับคนไทยได้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Jorge

"ก่อนมาได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยมาบ้าง เรื่องความแตกต่างของชาวเมือง กับชาวชนบท ซึ่งในชนบทยังคงต้องคอยระวังว่าจะอะไรทำได้ ทำไม่ได้ เพราะบางทีอาจขัดกับวัฒนธรรมสังคมของคนชนบท แต่หนังสือก็เป็นการให้ความรู้ที่ผิวเผิน ดังนั้นเมื่อมาอยู่ประเทศไทยแล้ว ก็จะมีบางแง่มุมที่ตนยังไม่รู้ เช่น ทำไมเด็กนักเรียนผู้หญิงกับผู้ชายเดินจับมือกันไม่ได้ รู้สึกว่าน่าเบื่อ ก็เลยไปถามลุงว่าเป็นเพราะอะไร ลุงก็อธิบายให้ฟังว่าเป็นเพราะสังคมไทยยังไม่ยอมรับว่า คนที่ยังเรียนอยู่ควรทำต้ออย่างนั้น เพราะถือว่ายังเป็นเด็ก ก็เข้าใจและพยายามไม่คิดอะไรมาก เพราะถือว่าเป็นวัฒนธรรมไทยอย่างหนึ่ง"

ดังนั้นข้อมูลประเภทนี้ จึงเป็นข้อมูลที่ลดความไม่รู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก เป็นข่าวสารที่ใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และแก้ปัญหาต่างๆ (Instrumental utilities) ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

3. ข้อมูลข่าวสารความเป็นไปของสถานการณ์บ้านเมือง ทั้งในประเทศไทย และประเทศของนักเรียน ในช่วงก่อนเดินทางมา นักเรียนจะได้ข่าว และแสวงหาข่าวเกี่ยวกับ ข่าวเรื่องปัญหาเศรษฐกิจในประเทศไทย และข่าวเรื่องปัญหาภายในประเทศของประเทศอินโดนีเซีย เมื่อนักเรียนเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว ข่าวที่นักเรียนได้รับ และได้แสวงหาได้แก่ ข่าวเรื่องปัญหาเศรษฐกิจ, ปัญหาภัยแล้งที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร และประชาชนในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทย ส่วนข่าวสารภายนอกประเทศไทย ที่นักเรียนต้องการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมได้แก่ ข่าวเรื่องแผ่นดินไหวที่ประเทศ Colombia , ข่าวเรื่องการลดค่าเงิน และการเลือกตั้งในประเทศ Brazil และข่าวการขึ้นศาลของประธานาธิบดีคลินตัน ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ข่าวสารประเภทนี้ จะช่วยลดความไม่รู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic Uncertainty) คือ ช่วยเพิ่มพูนให้นักเรียนได้รู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง นักเรียนจะแสวงหาข้อมูลนี้ เมื่อมองเห็นความไม่สอดคล้องต้องกันระหว่าง ระดับความรู้ที่นักเรียนมีอยู่เกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมือง กับความต้องการที่อยากจะรู้เกี่ยวกับข่าวนั้นที่กำลังเป็นข่าวอยู่ (Extrinsic Uncertainty) เมื่อนักเรียนเห็นว่า ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองในประเทศของตนที่ตนมีอยู่ ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เข้าใจในสิ่งที่ตนได้รู้มา ก็จะทำให้อยากมีความรู้ ความแน่ใจมากยิ่งขึ้น เพราะถ้าได้รู้แน่นอนว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง นักเรียนก็จะขจัดความไม่แน่ใจและความกังวลใจที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้นได้ ดังนั้นข้อมูลประเภทนี้ จึงเป็นข้อมูลที่ลดความไม่รู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก เป็นข่าวสารที่ใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มพูน

ความรู้ และแก้ปัญหาความไม่รู้ ไม่นำใจในข้อมูลข่าวสารต่างๆ (Instrumental utilities) ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้

4. **ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความสนใจส่วนบุคคล** ข้อมูลประเภทนี้ เป็นข้อมูลที่นักเรียนต้องแสวงหา เพราะเป็นเรื่องของความต้องการของแต่ละบุคคล ที่จะได้รู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งที่ตนสนใจ ข้อมูลประเภทนี้ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับดนตรี, ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรนานาชาติในมหาวิทยาลัยของไทย ที่นักเรียนจะสามารถลงเรียนได้ในช่วงปิดเทอม 2 เดือนก่อนเดินทางกลับ เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา เมื่อนักเรียนเดินทางกลับไปยังประเทศต้น และข้อมูลข่าวสารที่ตรงกับความสนใจของนักเรียน เช่น เรื่องการพัฒนาประเทศกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม หรือเรื่องเกี่ยวกับชาวเขา เป็นต้น

ข่าวสารประเภทนี้ส่วนมาก เป็นข่าวสารที่จะช่วยลดความไม่รู้ที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในของบุคคล นักเรียนจะต้องการข่าวสารประเภทนี้ เมื่อมองไม่เห็นความสอดคล้องต่อกัน ระหว่างความรู้ที่ตนมีอยู่ขณะนั้นในเรื่องหนึ่ง กับความรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการ เช่น รู้ว่าที่กรุงเทพฯ น่าจะมีสถาบันระดับอุดมศึกษาที่เปิดหลักสูตรนานาชาติ แต่ความรู้ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ตัดสินใจเรียนได้ เพราะยังไม่รู้ว่า หลักสูตรนั้นมีเปิดสอนวิชาใดบ้าง ใช้ระยะเวลาเรียนนานเท่าใด ค่าใช้จ่ายเท่าใด ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารที่นักเรียนจะได้มาจากการแสวงหาในครั้งนี้ จึงเป็นข่าวสารที่ให้ความพึงพอใจทันทีเชิงบริโภคน เพราะสามารถลดความไม่รู้ที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในส่วนบุคคลได้

ข้อมูลทั้ง 4 ประเภทนี้ เป็นทั้งข้อมูลที่จะช่วยลดความไม่รู้ ความไม่แน่ใจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic Uncertainty) และความสนใจภายในส่วนบุคคล (Intrinsic Uncertainty) ของนักเรียนเอ เอฟ เอสต่างชาติ ความไม่รู้ไม่แน่ใจทั้งสองแบบนี้ ทำให้นักเรียนทำการแสวงหาข้อมูลจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับตัว ซึ่งบทบาทของสื่อมวลชน และสื่อบุคคลต่อข้อมูลทั้ง 4 ประเภทนี้ สามารถสรุปวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อที่นักเรียนใช้ในการแสวงหาข้อมูล กับประเภทของข้อมูล

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อบุคคลกับประเภทข้อมูล

จากการสรุปผลสื่อที่นักเรียนใช้ในการหาข้อมูลประเภทต่างๆ ทำให้ทราบว่า สื่อบุคคลมีบทบาทมากทั้งในช่วงก่อนเดินทางมา และขณะอยู่ในประเทศไทยในการให้ข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

ในการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับ สิ่งที่ควรปฏิบัติในสังคมไทย ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ที่บ้าน ที่โรงเรียน หรือในที่สาธารณะ , กฎระเบียบของบ้าน และโรงเรียน และภาษาไทย นักเรียนจะใช้สื่อบุคคลเป็นแหล่งข้อมูลมากที่สุด

สาเหตุที่นักเรียนใช้สื่อบุคคลเป็นแหล่งแสวงหาข้อมูลประเภทนี้มากที่สุด เนื่องมาจากข้อมูลประเภทนี้ มีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในสังคมไทย ร่วมกับคนไทยโดยตรง เป็นข้อมูลที่จะทำให้ให้นักเรียนปรับตัวให้เข้ากับสังคม วัฒนธรรมได้ดีที่สุด เพราะเป็นข้อมูลที่ทำให้รู้ว่าในสถานการณ์ใดจะต้องปฏิบัติตัวอย่างไร ดังนั้น สื่อที่จะให้ข้อมูลเหล่านี้ได้ดีที่สุดก็คือตัวคนไทยเอง เพราะคนไทยจะรู้ว่าการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมกับวัฒนธรรม สังคมไทยควรเป็นอย่างไร และเนื่องจากคนไทยเป็นผู้กำหนดแบบแผนปฏิบัติเหล่านี้ขึ้นมาเอง เช่น ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดกฎระเบียบของบ้าน ดังนั้นผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่ออยู่ในครอบครัวคนไทยได้ดี ก็คือผู้ปกครองนั่นเอง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Kurt

“สื่อที่คิดว่าช่วยในการปรับตัวได้มากคือ สื่อบุคคล เพราะไม่กว้างเกินไปเหมือนหนังสือ สามารถพูดคุยได้ถึงรายละเอียดของบางเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องการดำเนินชีวิตที่เขาทำกันอยู่ทุกวันได้ดี ดังนั้น จึงเป็นสื่อที่ช่วยให้เรารู้การอยู่ในสังคมไทยได้ดีที่สุด”

Mr. Neil

“ได้คุยกับนักเรียนไทยที่ไปออสเตรเลีย ทำให้ได้รู้ว่าประเทศไทยมีอะไรที่แตกต่างไปจากที่ออสเตรเลียบ้าง และคนไทยมีนิสัยอย่างไร ที่รู้มากก็คือง่าย ที่ถามจากนักเรียนไทยเพราะเราจะรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยดีที่สุด”

นอกจากนี้ สื่อบุคคลเป็นสื่อที่นักเรียนเข้าถึงได้ไม่ยากทั้งในช่วงก่อนเดินทางมา และขณะที่อยู่ในเมืองไทยแล้ว เพราะมีอยู่รอบตัว และมีให้เลือกถามได้หลายกลุ่ม หลายสถานที่ ดังตัวอย่าง

Mr. Jorge

“ก่อนมาก็มีโอกาสได้คุยกับคนไทยที่ไปทำงานอยู่ที่โบลิเวีย และนักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทย ได้รู้เกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของคนไทย พอมาอยู่ที่เมืองไทย แรกๆ ก็พยายามสื่อสารกับคนไทยเพราะอยากรู้ทุกอย่างเกี่ยวกับประเทศไทย อยู่ที่บ้านมีคนให้ถามได้หลายคน เช่นแรกๆ จะคุยกับลุงมาก และต่อมาก็คือแม่กับป้า ที่โรงเรียนก็มีเพื่อนที่

เข้ามาคุยด้วยมาก เวลาสงสัยเรื่องเรียนหรือเรื่องกฎของโรงเรียนก็ถามเพื่อนได้ เพราะเพื่อนๆ จะชอบเข้ามาคุยด้วยอยู่แล้ว"

เมื่อนักเรียนใช้สื่อบุคคลเป็นแหล่งข้อมูลแล้ว ถ้านักเรียนยังมีข้อสงสัยในส่วนใดที่บุคคลได้ให้คำตอบมา นักเรียนก็สามารถที่จะถามต่อไปได้อีก และมีการโต้ตอบกลับกันได้ทันที หรือ สามารถให้คำแนะนำในการหาข้อมูล จากแหล่งอื่นๆ ต่อไปได้ ซึ่งเป็นลักษณะของการสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two-way communication) ซึ่งถ้าเป็นการแสวงหาข้อมูลจากสื่อมวลชน ก็มักจะเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way communication) เช่น ถ้านักเรียนมีปัญหาสงสัยหลังจากที่อ่านหนังสือ นักเรียนก็ไม่สามารถถามข้อสงสัยที่เกิดขึ้นนั้นกลับไปในหนังสือได้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Miss Sabine

"เวลามีปัญหาสงสัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ขอบถามจากคนเลยมากกว่า เพราะเป็นคนที่อยู่ในเมืองไทย ก็น่าจะรู้เรื่องเกี่ยวกับเมืองไทยดี ถ้าไปอ่านหนังสือแล้วเกิดความสงสัย ก็ถามในหนังสือไม่ได้ เพราะฉะนั้นถามคนอื่น เช่น เพื่อนหรือครูเลยดีกว่าเพราะสามารถอธิบายให้ฟังได้"

2. ข้อมูลที่เป็นความสนใจส่วนบุคคล

ข้อมูลประเภทนี้ นักเรียนจะแสวงหาเมื่ออยู่ในประเทศไทยแล้ว สาเหตุที่สื่อบุคคลมีบทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลประเภทนี้มากกว่าสื่อมวลชน คือ สื่อมวลชนไม่สามารถให้ข้อมูลแก่นักเรียนได้ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็นคือ ข้อมูลที่ต้องการนั้น ไม่สามารถหาได้จากสื่อมวลชนในประเทศไทย เพราะเป็นข้อมูลที่มีเนื้อหาไม่อยู่ในความนิยมของคนไทย ดังเช่นกรณีที่นักเรียนไม่สามารถหาข้อมูลคะแนนการแข่งขันกีฬา Ice hockey จากแหล่งข้อมูลประเภทสื่อมวลชนในประเทศไทยได้ ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า เป็นกีฬาที่คนไทยไม่ค่อยรู้จัก และไม่นิยมดู ดังนั้น สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือกีฬา หรือข่าวในโทรทัศน์ จึงไม่นำเสนอข้อมูลความเป็นไปของทีมนักกีฬาประเภทนี้ และโดยเฉพาะการเสนอเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้น แหล่งข้อมูลที่นักเรียนจะสามารถใช้ได้คือ ครอบครัวของนักเรียนในประเทศบ้านเกิด ซึ่งนักเรียนได้ติดต่อถามทุกขัณข้อยู่เสมออยู่แล้ว ดังคำให้สัมภาษณ์ของ Mr. Kurt ดังนี้

"เป็นแฟนกีฬา ก็เลยสนใจหาข่าวสารเรื่องกีฬาเป็นพิเศษ เวลาติดต่อกับครอบครัวทางอินเตอร์เน็ต หรือโทรศัพท์คุยกัน ก็จะถามถึงคะแนนของทีมที่ติดตามอยู่ เพราะไม่มีกีฬานี้ขายในเมืองไทย เช่นกีฬา Ice Hockey หรือบางทีก็ให้แม่ส่งหนังสือกีฬามาให้ จะได้ว่าทีมไหนมีการเคลื่อนไหวอย่างไร"

อีกประเด็นหนึ่งคือ ข้อมูลที่นักเรียนสนใจเป็นพิเศษ และต้องการแสวงหานั้น เป็นข้อมูลที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจงอยู่ในวงแคบ การแสวงหาข้อมูลนั้นจึงจำกัดอยู่ในแหล่งข้อมูลที่แคบลงเหมือนกัน เช่นกรณีของ Mr. Kurt ดังนั้น การเลือกใช้สื่อที่มีอยู่ใกล้ตัวที่สุดในเวลานั้น คือสื่อบุคคล และเป็นบุคคลที่มีศักยภาพพอที่จะให้ข้อมูลได้ ก็น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับประเภทข้อมูล

จากการสรุปผลสื่อที่นักเรียนใช้ในการหาข้อมูลประเภทต่างๆ ทำให้ทราบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทมากทั้งในช่วงก่อนเดินทางมา และขณะอยู่ในประเทศไทยในการให้ข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยในด้านต่าง ๆ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แหล่งข้อมูลที่นักเรียนใช้ในการแสวงหาข้อมูลประเภทนี้มากที่สุดคือ สื่อมวลชน ประเภทหนังสือ

ผลการวิจัยดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า เนื่องจากข้อมูลประเภทนี้ เป็นข้อมูลภาพรวมของประเทศไทย ซึ่งมีผลต่อการนำไปใช้ปรับตัวในการดำรงชีวิตประจำวัน ได้ไม่มากเท่ากับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันโดยตรง ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และเป็นข้อมูลที่ครอบคลุมความรู้หลายด้านในประเทศ ซึ่งเหมาะที่จะศึกษาเพื่อให้ความรู้ที่เป็นที่มาที่ไปของสิ่งที่มีอยู่ในประเทศไทย มากกว่าจะนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และเนื่องจากข้อมูลประเภทนี้ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วและยังคงอยู่ในสภาพเดิม หรือมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นที่รับรู้กันมานานแล้ว เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ , ภูมิประเทศและผู้คนในแต่ละภาค หรือ ศาสนา ดังนั้น ข้อมูลเหล่านี้จึงไม่ทำให้เกิดข้อสงสัยได้มากนัก การรับเอาข้อมูลมาแบบการสื่อสารแบบทางเดียวโดยการใช้สื่อมวลชน จึงให้คำตอบที่เพียงพอได้เพราะข้อมูลเหล่านี้มีคำอธิบายที่ค่อนข้างตายตัวอยู่แล้ว ต่างกับข้อมูลประเภทที่เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว , การปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลาที่อยู่ในเมืองไทย และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ความต้องการที่จะสื่อสารโดยมีการโต้ตอบกลับในทันทีจึงมีมากกว่า จึงเหมาะที่จะใช้สื่อบุคคลมากกว่าด้วย

ตัวอย่างนักเรียนที่ใช้สื่อมวลชน ในการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยโดยทั่วไป มีดังนี้

Mr. Neil

“ถ้าอยากรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่เกิดขึ้นรอบตัว หรืออยากรู้เกี่ยวกับภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่น ภาคใต้ ก็จะใช้หนังสือ หรือโทรทัศน์ เพราะเป็นสื่อที่ให้ข้อมูลกว้าง ๆ ดี ได้เรียนรู้หลายอย่างที่เกี่ยวกับเมืองไทยในเวลาเดียว”

Mr. Jonathan

"เมื่อกลับไปอเมริกาแล้ว จะต้องมี present เกี่ยวกับประเทศไทยว่าได้อะไร รื้ออะไรมาบ้าง ตอนนั้นก็เลยต้องการข้อมูลไปทำรายงานนี้ ซึ่งก็เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ศาสนา ฯลฯ ตนเองก็จะหาข้อมูลเพื่อให้แน่ใจว่าตนเองเข้าใจถูกต้อง โดยอ่านจากหนังสืออีกที เพราะหนังสือจะมีข้อมูลพวกนี้เยอะ แล้วก็ให้ข้อมูลได้ละเอียดมากกว่าไปถามกับคน"

2. ข้อมูลข่าวสารความเป็นไปของสถานการณ์บ้านเมือง ทั้งในประเทศไทย และ ประเทศของนักเรียน

ผลวิจัยสรุปได้ว่า สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่ให้ข้อมูลประเภทนี้แก่นักเรียนมากที่สุด ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่า เนื่องจาก สื่อมวลชนมีลักษณะเฉพาะคือ เป็นสื่อที่ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอยู่แล้ว และให้ข่าวสารที่รวดเร็ว ครอบคลุมกลุ่มคนจำนวนมาก เมื่อมีเหตุการณ์ใดๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อสังคมหรือประเทศชาติ สื่อมวลชนจะนำเสนอเหตุการณ์นั้นให้คนในสังคมได้รับรู้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ ก็เป็นสื่อที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับข่าวต่างประเทศได้มากกว่าสื่อบุคคล เพราะหนังสือพิมพ์มีการจัดทำเนื้อหาข่าวต่างชาติโดยเฉพาะ (ฉลองรัฐ ยิ่งไพบูลย์, 2539) จึงสนองตอบต่อความต้องการรู้ข่าวสารในบ้านเมืองของนักเรียนได้ดีกว่า

ความสัมพันธ์ของสื่อมวลชนกับประเภทของข้อมูลที่นักเรียนแสวงหา ผลปรากฏว่า แหล่งข้อมูลประเภทสื่อมวลชน จะถูกนำมาใช้หาข้อมูลเกี่ยวกับ ข่าวสารความเป็นไปของสถานการณ์บ้านเมือง ทั้งในและต่างประเทศมากที่สุด ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่า สื่อมวลชนเป็นสื่อที่วิพากษ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอยู่แล้ว ข่าวสารที่เป็นความสนใจของผู้คน จะถูกนำเสนอผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีพื้นที่สำหรับข่าวต่างๆ ได้ครั้งละหลายข่าว ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อคนบางกลุ่มได้ เช่น ข่าวเรื่องการลดค่าเงินในประเทศบราซิล ทำให้นักเรียนที่มาจากประเทศบราซิลได้รู้ว่าขณะนี้สถานการณ์ดังกล่าวเป็นอย่างไร และจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในประเทศของตนอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อมวลชน ที่ Rogers ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของสื่อมวลชนไว้ว่า สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ซึ่งหมายถึงการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการวิจัยดังกล่าว อาจพอสรุปรูปแบบได้ว่า เนื้อหาของสื่อมวลชน จะเป็นเรื่องที่อยู่ในปริมาตรที่กว้างขวาง ส่วนเนื้อหาของสื่อบุคคลจะมีลักษณะเฉพาะเจาะจงมากกว่า ส่วนเรื่องที่อยู่ในระดับกลางๆ ก็คือสื่อเฉพาะกิจ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสื่อแต่ละประเภทจะมีขอบเขตความกว้างขวางของเนื้อหาเป็นตัวกำหนด

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อเฉพาะกิจกับประเภทข้อมูล

สื่อเฉพาะกิจที่นักเรียนเอ เอฟ เอสต่างชาติใช้ก่อนที่จะเดินทางมาประเทศไทย มีอยู่ 2 ชนิดด้วยกันคือ เอกสารที่ทางสำนักงานเอ เอฟ เอสประเทศไทยส่งไปให้ และวิดีโอเทปที่นักเรียนหามาดู สื่อเฉพาะกิจทั้งสองประเภทนี้ มีความสัมพันธ์กับข้อมูลประเภทที่เป็นความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย และข้อมูลที่น่าไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr.Neil

"ก่อนมาได้อ่านหนังสือที่เอ เอฟ เอสประเทศไทยส่งไปให้ มีเรื่องความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย และได้ไปยืมวิดีโอจากห้องสมุดที่เมืองมาดู 2 ม้วน ม้วนหนึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และอีกม้วนหนึ่งเป็นข้อมูลทั่วไป เช่น ภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ภาพถนน วัด ชายหาด ซึ่งก็ตีให้เห็นว่ามีอะไรที่เมืองไทยบ้าง"

เมื่อนักเรียนมาอยู่ในประเทศไทยแล้ว พบว่าประเภทของข้อมูลที่นักเรียนต้องอาศัยการแสวงหาข้อมูลจากสื่อเฉพาะกิจคือ ข้อมูลที่เกี่ยวกับประเทศไทย ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับจังหวัดต่างๆ โดยนักเรียนใช้สื่อวิดีโอเป็นแหล่งข้อมูล และข้อมูลอีกประเภทหนึ่งคือ ข้อมูลที่เป็นความสนใจส่วนบุคคล เช่น กรณีของ Miss Ruth ที่ต้องการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดงานสัมมนา หรือบรรยายทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย เช่น เรื่องชาวเขา นักเรียนก็จะแสวงหาจากสื่อเฉพาะกิจที่เป็นแผ่นพับ หรือจดหมายข่าวของจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากได้ข้อมูลที่ตรงที่สุด และเป็นช่องทางในการแสวงหาข้อมูลที่สั้น และรวดเร็ว ไม่ต้องไปหาจากแหล่งข้อมูลอื่นอีก

ส่วนที่ 3 สรุปบทบาทสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจกับการปรับตัว

จากภาพรวมการใช้สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจของนักเรียน ในช่วงการเตรียมตัวก่อนมา และขณะที่อยู่ในประเทศไทยแล้ว สามารถวิเคราะห์บทบาทของแต่ละสื่อกับการปรับตัวของนักเรียนได้ดังนี้

3.1 บทบาทของสื่อมวลชนกับการปรับตัว

ก. ช่วงก่อนเดินทางมา

บทบาทของสื่อมวลชนในช่วงก่อนเดินทางมาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีบทบาท 2 บทบาทด้วยกันคือ

1. บทบาทในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
2. บทบาทในการเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์

1. บทบาทในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกรปรับตัว

จากข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนมา พบว่าก่อนที่นักเรียนจะเดินทางมาประเทศไทย นักเรียนส่วนใหญ่มีการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเทศไทย และสื่อมวลชนก็เป็นสื่อหนึ่งที่นักเรียนใช้เป็นช่องทางการแสวงหาข้อมูล ตัวอย่างของนักเรียนที่ใช้สื่อมวลชนเพื่อหาข้อมูลได้แก่

Mr. Kurt

“ตอนที่รู้ว่าจะมาเมืองไทย ก็ไปซื้อหนังสือมาอ่าน พออ่านแล้วก็ได้ข้อมูลหลายเรื่อง เช่น ศาสนา และลักษณะนิสัยของผู้คน สิ่งที่ได้จากการอ่านก็เป็นเหมือนสิ่งที่ช่วยเตือนให้ระวังว่าจะอะไรทำได้และอะไรทำไม่ได้... แล้วก็รู้เรื่องที่น่าสนใจอยู่ คือเรื่องสามเหลี่ยมทองคำ และเรื่องโรคอดสีในประเทศไทย... หนังสือเป็นสื่อที่ทำให้เรารู้เกี่ยวกับประเทศไทย ได้ดีที่สุด”

2. บทบาทในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน กับครอบครัวอุปถัมภ์ในเมืองไทย

ก่อนเดินทางมาประเทศไทย นอกจากนักเรียนจะใช้สื่อมวลชนเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยแล้ว ก็ยังใช้สื่อมวลชนประเภท อินเทอร์เน็ต ในการติดต่อกับครอบครัวอุปถัมภ์ในประเทศไทยที่นักเรียนจะมาอยู่ด้วย โดย ส่ง E-mail แนะนำตัวกับทางครอบครัว เพื่อสร้างความคุ้นเคย (โดยถึงแม้ว่าแต่ละฝ่ายจะได้ข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่งเรียบร้อยแล้ว จากทางสำนักงาน เอ เอฟ เอสประเทศไทย) และแลกเปลี่ยนข้อมูลเล็กๆ น้อย ๆ เช่น สภาพอากาศในเมืองไทยก่อนที่นักเรียนจะเดินทางมาเป็นอย่างไร และควรเตรียมอะไรมาบ้างให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของครอบครัวอุปถัมภ์ ซึ่งการได้ติดต่อทำความรู้จักกันมาก่อน ก็ทำให้นักเรียนคลายความรู้สึกกังวล และประหม่าเมื่อมาพบกันจริง ๆ ในเวลาต่อมาได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Kurt

“ตอนก่อนมาได้ใช้อินเทอร์เน็ตหาข้อมูลเกี่ยวกับเมืองไทย เช่น ได้รู้เรื่องสภาพอากาศว่าเป็นประเทศที่มีอากาศร้อน...นอกจากนี้ก็เขียน E-mail ติดต่อกับครอบครัวที่ตนจะมาอยู่ด้วยที่เมืองไทย เพื่อให้รู้ข้อมูลของแต่ละฝ่ายอย่างคร่าว ๆ ก่อนมาพบกัน...ที่จริงก็ได้ข้อมูลของครอบครัวจาก เอ เอฟ เอสแล้ว แต่การติดต่อกันเองล่วงหน้าจะได้สร้างความคุ้นเคยกันก่อน ซึ่งพอมาถึงแล้วก็รู้สึกเป็นอย่างนั้น ทำให้วางตัวได้อย่างผ่อนคลายขึ้น”

ปัจจัยที่ทำให้สื่อมวลชนแสดงบทบาททั้ง 2 นี้ ได้แก่

1. โอกาสในการเข้าถึงสื่อ

การเข้าถึงสื่อมวลชนของนักเรียน สามารถทำได้หลายลักษณะด้วยกันคือ การขอยืมหนังสือหรือวิดีโอจากห้องสมุดโรงเรียน หรือห้องสมุดของเมือง , การซื้อหนังสือมาอ่านเอง , การสั่งซื้อหนังสือจากทางร้าน , การใช้อินเทอร์เน็ตทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ลักษณะการเข้าถึงสื่อด้วยวิธีดังกล่าวนี้ นัก

เรียนส่วนใหญ่สามารถทำได้โดยไม่ลำบากนัก จึงทำให้บทบาทของสื่อมวลชนกับการเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย มีมาก ดังตัวอย่างกรณีต่อไปนี้

Mr. Jonathan

"ก่อนมาก็สั่งซื้อหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยมาอ่าน สั่งซื้อจากร้านหนังสือในเมืองที่ตนอยู่ได้ โดยไม่ต้องเดินทางไปหาซื้อจากที่อื่น ๆ เอง เพราะเมืองที่ตนอยู่เป็นเมืองเล็กมาก มีประชากรประมาณ 5,000 คน ร้านค้ามีไม่มากและหนังสือที่เกี่ยวกับประเทศไทยก็มีน้อย" แต่สั่งซื้อกับทางร้านได้มา 3 เล่ม"

2. ลักษณะของการให้ข้อมูล

สื่อมวลชนมีคุณลักษณะที่ให้ข้อมูลได้กว้าง สามารถให้ข้อมูลได้มากมายหลายประเภท ซึ่งเหมาะกับผู้ที่ยังไม่รู้จักประเทศไทยมาก่อน หรือมีความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยน้อย จากการหาข้อมูลจากสื่อมวลชนทำให้เห็นภาพรวมของประเทศได้มากและได้ทีละหลาย ๆ ด้าน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Neil

"มีอินเตอร์เน็ตใช้ที่บ้าน ใช้หาข้อมูลเกี่ยวกับเมืองไทยก่อนมา ก็พอหาได้บ้าง...เป็นข้อมูลเรื่องทั่ว ๆ ไป ทำให้พอรู้ว่าเมืองไทยอยู่ที่ไหน ผู้คนประกอบอาชีพอะไรบ้าง จะได้ว่ารู้ว่าจะได้มาอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบไหน ...จะ browse อ่านเท่าที่อยากรู้ เพราะมีหลายหัวข้อให้เลือก"

Miss Sabine

"ทำงาน part time อยู่ในร้านขายหนังสืออยู่แล้ว ดังนั้นการหาหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยมาอ่านจึงไม่ยาก นอกจากนี้ก็มีหนังสือเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ จากห้องสมุดมาอ่าน ก่อนจะเลือกประเทศที่จะมาด้วย และพบว่า Asia เป็นที่ที่ตนประทับใจมากที่สุด จึงเลือกมา และเลือกประเทศไทยเป็นอันดับที่ 2 รองจากอินโดนีเซีย"

ข. ช่วงอยู่ในประเทศไทยแล้ว

บทบาทของสื่อมวลชนในช่วงที่นักเรียนอยู่ในประเทศไทยแล้ว พบว่ามีบทบาท 6 บทบาทด้วยกันคือ

1. บทบาทในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
2. บทบาทในการลดความกังวลใจเกี่ยวกับข่าวสารในประเทศนักเรียน
3. บทบาทเป็นที่ระบายอารมณ์
4. บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน
5. บทบาทในการเป็นที่ฆ่าเวลา
6. บทบาทในการติดต่อเชื่อมโยงกับครอบครัว หรือเพื่อนฝูงในบ้านเกิดของนักเรียน

1. บทบาทในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกำกับการปรับตัว

สื่อมวลชนยังคงมีบทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนักเรียน เมื่อนักเรียนมาอยู่ในประเทศไทยแล้ว นักเรียนจะพบกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่รู้ ความไม่แน่ใจในการกระทำ หรือสิ่งที่พบเห็น ความไม่รู้ไม่แน่ใจที่เกิดขึ้นนี้ จึงเป็นที่มาของการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อลดความไม่รู้ไม่แน่ใจนั้น ๆ และทำให้สามารถเข้าใจเกี่ยวกับประเทศไทยและวัฒนธรรมไทยได้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่นกรณีของ Mr. Jorge

"จะไปหาหนังสือที่ห้องสมุดที่ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา อาทิตย์ละ 2-3 ครั้ง เพื่อหาหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยและเกี่ยวกับภาคต่างๆ ของประเทศไทย และข้อมูลของจังหวัดนครราชสีมา เพราะตอนก่อนมาไม่ค่อยรู้เรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยมากนัก พอได้อ่านหนังสือทำให้รู้จักวัฒนธรรมและส่วนอื่น ๆ ของประเทศไทยมากขึ้น เช่น ได้รู้ว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นภูมิภาคที่ตนอยู่ มีอาณาเขตติดกับประเทศลาว ทำให้มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมจากภาคอื่น ๆ เช่น ภาษาพูด และอาหาร"

นอกจากนี้ เมื่อนักเรียนได้มีโอกาสเปิดรับสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ สิ่งที่นักเรียนได้จากรายการต่าง ๆ ที่นักเรียนดู คือ ความรู้ที่ได้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมไทย จากรายการที่มุ่งให้ความรู้โดยตรง เช่น รายการประเภทสารคดี และความรู้ที่ได้มาโดยการเรียนรู้จากรายการประเภทอื่น เช่น รายการสำหรับเด็ก ซึ่งนักเรียนได้ระบุว่า ทำให้รู้รูปแบบการคิดของคนไทย ดังคำให้สัมภาษณ์ของ Mr. Jorge ดังนี้

"เวลาดูโทรทัศน์ รายการในโทรทัศน์ก็ช่วยให้ได้เรียนรู้ได้ว่าคนไทยมีรูปแบบการคิดอย่างไร เช่น รายการที่ผลิตมาสำหรับเด็ก คนไทยจะมีวิธีการให้ความรู้เด็กเรื่องอะไร แบบใดบ้าง หรือรายการประเภทสารคดีเกี่ยวกับประเทศไทย ก็ทำให้รู้ถึงประเพณีวัฒนธรรมไทยได้มากขึ้น เช่น การทำบุญตักบาตรคืออะไร เป็นต้น"

จากลักษณะดังกล่าวนี้ สามารถตั้งข้อสังเกตได้อย่างหนึ่งว่า เด็กต่างชาติข้างคิด รู้จักวิธีอ่านสาร (message) ที่มีอยู่ในสื่อมวลชนที่ตนได้พบเห็น ไม่ใช่เป็นการดูแล้วผ่านไปเฉย ๆ และแสดงให้เห็นว่าเมื่อคนจากวัฒนธรรมหนึ่ง ได้เข้ามาอยู่ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง การสื่อสารที่เกิดขึ้นโดยผ่านสื่อโทรทัศน์ที่ถ้าคนไทยเป็นคนดู ก็อาจจะไม่ได้ตั้งข้อสังเกตว่าสิ่งที่เสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบของรายการประเภทต่าง ๆ นั้น อาจจะสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของบางอย่างของเราได้ เพราะเราดูด้วยความเคยชิน แต่เนื่องจากนักเรียนเอ เอฟ เอสเป็นคนต่างชาติ นักเรียนจะสามารถรับสารที่ส่งมา

ผ่านทางสื่อได้ในมุมที่ต่างออกไป เพราะนักเรียนมองเห็นว่าวัฒนธรรมของตนไม่ได้เป็นแบบนี้ ความแตกต่างนั้น ก็ช่วยทำให้นักเรียนจับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยได้ง่ายขึ้น

2. บทบาทในการลดความกังวลใจเกี่ยวกับข่าวสารในประเทศนักเรียน

เมื่อนักเรียนอยู่ในประเทศไทย และต้องการรู้ข่าวสารสถานการณ์ในบ้านเมืองของตน เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้น เช่น แผ่นดินไหวที่ประเทศโคลอมเบีย นักเรียนจะมีความต้องการที่จะแสวงหาข้อมูลเพื่อลดความกังวลใจและความไม่แน่ใจนั้นลง ตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของ Mr. Andres

“ตอนมีข่าวแผ่นดินไหวที่โคลอมเบีย พี่สาวเป็นคนเอาหนังสือพิมพ์มาให้ดูแต่เป็นภาษาไทย เห็นเป็นรูปบ้าน อาคารพังทลาย และอ่านได้คำเดียวว่า “โคลอมเบีย” ก็รู้สึกกังวลจนรู้สึกไม่ค่อยสบาย เพราะไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น พอไปที่โรงเรียนจึงไปเปิดอินเทอร์เน็ตดูข่าว จึงรู้ว่าแผ่นดินไหว และไม่ใช่อบริเวณที่บ้านของตนตั้งอยู่ จึงหายกังวลไปได้”

3. บทบาทเป็นที่ระบายอารมณ์

เมื่อคนเรามีการเปลี่ยนบริบททางวัฒนธรรม จากที่เคยอยู่ในวัฒนธรรมที่คุ้นเคยแล้วต้องมาพบกับความเปลี่ยนแปลง สามารถทำให้เกิดความรู้สึกหงุดหงิด หรือไม่สามารถทำอะไรได้ดังใจ ดังนั้นจึงต้องการที่จะหาที่ระบายอารมณ์เพื่อให้อารมณ์ดีขึ้น และสื่อมวลชนก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักเรียนที่จะใช้เพื่อระบายอารมณ์ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Miss Sabine

“ในห้องนอนมีวิทยุอยู่ จะฟังวิทยุมากเพราะชอบฟังเพลง เพลงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเลยก็ว่าได้ จะเปิดทันทีที่เข้าห้องนอน ชอบฟังเพลงสถานีภาษาอังกฤษ FM 95.5 โดยเฉพาะถ้าวันไหนอารมณ์ไม่ดี หงุดหงิดแล้วไม่รู้จะระบายยังไง พอได้ฟังแล้วจะรู้สึกดีขึ้น”

4. บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน

เมื่อพิจารณาถึงวัยของนักเรียนเอเอฟ เอสแล้วจะพบว่า มีอายุระหว่าง 16-19 ปี ซึ่งเป็นวัยรุ่นที่ยังต้องการแสวงหาความเพลิดเพลิน ต้องการความสนุกสนาน ดังจะเห็นได้จากนักเรียนบางคนที่ใช้สื่อมวลชนติดเป็นนิสัย เช่น บางคนชอบฟังเพลง ก็จะไปฟังวิทยุฟังตลอดเวลาที่มีโอกาส ดังตัวอย่างของ Mr. Jorge

“ฟังวิทยุบ่อย ชอบฟังเพลง ฟังทั้งช่วงเข้าก่อนมาโรงเรียน และตอนเย็นพอกลับไปถึงบ้านแล้วมีในห้องนอน จะฟังได้หมด เพลงไทยก็ชอบ”

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ เป็นคนที่ชอบอ่านหนังสืออยู่แล้ว พอมีเวลาว่างก็หยิบมาอ่านบ้าง เพราะอยากให้ตัวเองมีอะไรทำ ดังตัวอย่างของ Mr. Kurt

Mr. Kurt

“ปกติจะเล่นกีฬา เลยทำให้เป็นคนที่ต้องทำให้ตัวเอง active อยู่ตลอด เวลาที่จะทำให้กระวนกระวายคือ เวลาที่ไม่มีอะไรจะทำ ถ้ามีเวลาว่างเช่นวันเสาร์ - อาทิตย์ แล้วไม่ไปเล่นกีฬาที่โรงเรียน ก็จะอยู่บ้านอ่านหนังสือ Pocket book ที่ให้แม่ส่งมาให้ หรือหนังสือที่แม่คนไทยยืมมาให้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ของประเทศไทย ซึ่งก็ทำให้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยได้ด้วย”

5. บทบาทในการเป็นที่ฆ่าเวลา

การเข้ามาอยู่ในอีกวัฒนธรรมใหม่ที่ไม่น่าคุ้นเคย สิ่งที่เคยประพฤติปฏิบัติในวัฒนธรรมเดิมของนักเรียนก็อาจจะทำได้ไม่ถนัดนัก หรือทำไม่ได้เลย เช่นไปเที่ยวกับเพื่อนหลังเลิกเรียน ดังนั้นเวลาว่างก็เกิดขึ้น ขณะที่นักเรียนมีเวลาว่างเมื่ออยู่บ้านหรือโรงเรียน และต้องการจะหาอะไรทำเพื่อฆ่าเวลานักเรียนก็จะหันมาใช้สื่อมวลชน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

Miss Sabine

“หลังเลิกเรียน ไม่ได้ไปไหนกับเพื่อนคนไทย รู้สึกว่านักเรียนไทยจะไม่ค่อยไปเจอเพื่อนหลังเลิกเรียน ถ้าจะไปหาเพื่อนที่มาจากเยอรมันด้วยกัน ก็ต้องนั่งรถแท็กซี่ไป ซึ่งไม่คุ้ม ดังนั้นกลับบ้านไป จะเหมือนอยู่ในโลกแคบ ๆ ของตัวเอง เพราะแม่กับพี่ก็จะแยกย้ายกันเข้าห้อง เจอกันอีกทีตอนกินข้าว อยู่บ้าน โทรทัศน์จะเป็นเหมือนเพื่อนคนที่ 2 เพราะจะเปิดดูบ่อยเมื่อไม่มีอะไรทำและรู้สึกเบื่อ ต้องหาอะไรมาทำให้ตัวเองเพลิดเพลินไป อย่างการดูโทรทัศน์ เวลานั้นดูจะรู้สึกว่าเวลาผ่านไปเร็วกว่าการนั่ง ๆ นอน ๆ อยู่ในห้องคนเดียว”

Miss Ruth

“เวลาอยู่โรงเรียนแล้วว่างจากการเรียน ก็จะขึ้นมาห้องคอมพิวเตอร์มาใช้อินเทอร์เน็ต เพราะในอินเทอร์เน็ตจะมีอะไรน่าสนใจเยอะ ถ้านั่งดูไปเรื่อย ๆ ก็จะได้รู้อะไรใหม่ๆ ก็เพลินดีและได้ความรู้บ้างด้วย”

6. บทบาทในการติดต่อเชื่อมโยงกับครอบครัว หรือเพื่อนฝูงในบ้านเกิดของนักเรียน

การที่คนเราต้องมี group support ดังนั้นการออกจากบ้านชั่วคราวเหมือนตอนจากไปอยู่ในที่ใหม่ การติดต่อกับครอบครัวในประเทศของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่นใจ และสบายใจที่ได้รู้ข่าวคราวของคนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิด ซึ่งวิธีการติดต่อที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คนนิยมใช้ก็คือการส่ง E-mail ไปคุยด้วย ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Jonathan

"ที่โรงเรียนไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้ จึงไปใช้ที่ห้างสรรพสินค้าในตัวเมือง ส่ง E-mail ไปให้ที่ครอบครัวที่อเมริกา จะไปใช้เดือนละ 2 - 3 ครั้ง เพื่อติดต่อกับครอบครัว"

Miss Ruth

"ส่ง E-mail ติดต่อกับครอบครัวอาทิตย์ละ 1 - 2 ครั้ง เพื่อให้รู้ข่าวคราวที่โน่น บางทีทางครอบครัวก็เขียนมาเล่าให้ฟัง เช่น เรื่องการเลือกตั้งว่าเป็นอย่างไรบ้าง เวลาใช้ก็ไปใช้ที่ศูนย์การค้าก็ได้ หรือที่ครอบครัวก็มีใช้"

สำหรับบทบาทนี้ สื่อมวลชนประเภทอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่แสดงบทบาทนี้ได้เพียงสื่อเดียว ซึ่งสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้แสดงบทบาทนี้ได้ว่า

1. เป็นสื่อมวลชนที่มีคุณสมบัติให้ผู้ที่ใช้สื่อ สามารถโต้ตอบกลับไปได้ คือเป็นการใช้สื่อแบบสองทาง (two-way communication) ทำให้สะดวกรวดเร็วในการแลกเปลี่ยนข้อมูลของแต่ละฝ่าย
2. เข้าถึงได้ง่าย เนื่องจากในโรงเรียนที่นักเรียนเอเอฟ เอสเรียนอยู่รวม 7 แห่ง ที่มีอินเทอร์เน็ตสำหรับให้นักเรียนเข้าไปใช้ได้ เช่นกรณีของ Miss Ruth ที่มักจะส่ง E-mail ซึ่งที่บ้านมีใช้ไปที่ครอบครัวและติดต่อกับเพื่อนในเยอรมัน ซึ่งทำให้ประหยัดเวลากว่าการเขียนจดหมาย และสะดวกกว่าการโทรศัพท์ ส่วนนักเรียนที่ไม่มีใช้ที่บ้านหรือที่โรงเรียน ก็สามารถไปหาใช้ได้ตามห้างสรรพสินค้า โดยไม่ยากนัก

บทบาทของสื่อมวลชนทั้ง 6 อย่างนี้ แสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชนให้ประโยชน์อย่างไรแก่นักเรียนเอ เอฟ เอสต่างชาติกลุ่มตัวอย่าง ในขณะที่นักเรียนได้มาอยู่ในเมืองไทยแล้ว และจากข้อมูลที่ได้ ทำให้วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้สื่อมวลชนแสดงบทบาทต่าง ๆ ดังกล่าวได้ดังนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทของสื่อมวลชน

1. โอกาสในการเข้าถึง
2. ข้อจำกัดในการให้ข้อมูลของช่องทางอื่น

1. โอกาสในการเข้าถึง

การเข้าถึงสื่อ มีอยู่ 2 ประเด็นคือ การเข้าถึงในแง่กายภาพ และการเข้าถึงด้านภาษา การเข้าถึงสื่อมวลชนของนักเรียนเมื่อมาอยู่ในเมืองไทยที่ไม่ลำบากนักในแง่กายภาพ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้

สื่อมวลชนแสดงบทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลได้ สื่อมวลชนเป็นสื่อที่นักเรียนเข้าถึงได้ทั้งที่บ้าน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และที่โรงเรียน เช่น หนังสือ, อินเทอร์เน็ต หรือนักเรียนสามารถหาใช้ได้จากที่อื่นด้วย เช่น จากร้านขายหนังสือ หรือนั่งรถพุดที่มีบริการอินเทอร์เน็ต ความสะดวกในการเข้าถึงสื่อมวลชน ทำให้สื่อมวลชนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของนักเรียนในการแสวงหาข้อมูล ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Kurt

"อยู่ที่นี้ การเข้าถึงสื่อมวลชนทำได้ค่อนข้างง่าย เช่น หนังสือหรือนิตยสารภาษาอังกฤษ ก็หาได้จากห้องสมุดโรงเรียน ถ้าไม่ได้ตามที่ต้องการ ก็ไปร้านขายหนังสือ 'แหลมทอง' ได้"

Mr. Jorge

"เวลาจะเดินทางไปเที่ยวที่อื่น เช่น อุบล หนองคาย ก็หาข้อมูลเกี่ยวกับที่นั้น ๆ ไปก่อน โดยหากจากหนังสือและอินเทอร์เน็ต ซึ่งก็หาได้จากห้องสมุดที่ศาลากลาง หรือใช้อินเทอร์เน็ต ตามศูนย์การค้า เช่น คลังปลาซ่า หรือ ราชสิมาเซ็นเตอร์"

แต่โอกาสในการเข้าถึงสื่อของนักเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ก็มีส่วนทำให้การเข้าถึงสื่อมวลชนประเภทหนังสือ หรือนิตยสาร แตกต่างกันด้วย ดังกรณีของนักเรียน 3 คนดังนี้

Mr. Jorge : จังหวัดนครราชสีมา

"เคยหาหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยที่เขียนเป็นภาษาสเปน ที่ร้านขายหนังสือในเมืองแล้ว แต่ไม่มี มีแต่หนังสือภาษาอังกฤษซึ่งตัวเองก็อ่านไม่ค่อยเก่ง อยากได้ที่เป็นภาษาสเปนมากกว่า"

Miss Sabine : จังหวัดกรุงเทพฯ

"บางครั้งถ้าไปห้างเวิร์ลเทรด หรือ The Mall ก็ซื้อนิตยสารภาษาเยอรมันมาอ่านบ้าง"

Miss Ruth : จังหวัดเชียงใหม่

"ในเชียงใหม่มีร้านขายหนังสือพิมพ์ และหนังสือทั่วไปที่เป็นภาษาเยอรมันด้วย บางทีก็ไปดู แต่จะไม่เคยซื้อเพราะราคาแพง และใช้วิธีอ่านจากอินเทอร์เน็ตได้ใน homepage ที่เป็นนิตยสารเยอรมัน"

จากข้อมูลนี้ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักเรียน 2 คนหลังที่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ได้ง่าย เป็นเพราะนักเรียนอยู่ในพื้นที่ที่เป็นเมืองใหญ่ คือกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวง และเชียงใหม่ซึ่งเป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติไปเที่ยวมาก สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับชาวต่างชาติ

ซึ่งรวมถึงร้านขายหนังสือ ที่มีหนังสือภาษาต่างประเทศเพื่อบริการนักท่องเที่ยวใน 2 จังหวัดนี้จึงมีมากกว่า เมื่อเทียบกับจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นเมืองขนาดใหญ่ แต่ไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปมาก ดังนั้นการหาแหล่งข้อมูลประเภทสิ่งพิมพ์ที่เป็นภาษาเยอรมันจึงทำได้ง่ายกว่า ในสภาพแวดล้อมลักษณะดังกล่าว

และจากการสังเกตขณะไปสัมภาษณ์ Miss Sabine และ Miss Ruth ที่ห้องพักอาจารย์หมวดภาษาต่างประเทศ พบว่านักเรียนจะมีโต๊ะสำหรับนั่งในช่วงที่ไม่เข้าเรียน และมีหนังสือ, นิตยสารภาษาเยอรมันอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้ถามนักเรียนและได้ข้อมูลว่า เป็นหนังสือของอาจารย์หมวดภาษาเยอรมันที่อาจารย์มีอยู่แล้ว นำมาให้อ่านเวลาว่าง จึงทำให้ตั้งข้อสังเกตได้อีกหนึ่งอย่างว่า นักเรียนที่มาจากประเทศเยอรมันสามารถหาสื่อประเภทหนังสือ หรือนิตยสารได้ง่าย เพราะมีปัจจัยอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากสภาพแวดล้อมที่นักเรียนอยู่ คือ ภาษาเยอรมันเป็นภาษาที่เปิดสอนในระดับมัธยมปลาย ในโรงเรียนไทย ซึ่งต่างจากภาษาสเปนที่ไม่เปิดสอนในระดับนี้ จึงทำให้นักเรียนที่ใช้ภาษาเยอรมัน มีแหล่งข้อมูลมากกว่านักเรียนที่ใช้ภาษาสเปน หรือถึงแม้ว่าถ้านักเรียนทั้งสองคนนี้ไม่มีแหล่งข้อมูลดังกล่าว การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษก็ไม่สร้างความลำบากให้ เพราะนักเรียนทั้ง 2 คนนี้พูดและอ่านภาษาอังกฤษได้ในขั้นดีมาก

- การเข้าถึงในแง่ของภาษา

ปัจจัยทางด้านภาษามีส่วนทำให้นักเรียนเลือกใช้สื่อมวลชน ในการแสวงหาข้อมูล เนื่องจากสื่อมวลชนเกือบทุกประเภท มีการเสนอเป็นภาษาต่างชาติ เช่น หนังสือเกี่ยวกับประเทศไทย และหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ หรือโทรทัศน์ช่อง cable เป็นภาษาเยอรมัน ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารได้ชัดเจน และรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น

Mr. Jonathan

"อยู่ที่นี้จะอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษมาก เพราะอยากรู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยไปซื้อมาอ่านจากร้านขายหนังสือในเมือง เวลาอยู่บ้านก็จะดูโทรทัศน์ บางทีดูข่าวแล้วแม่ก็จะแปลข่าวให้ฟัง"

Miss Sabine

"โศดตีที่ที่บ้านมีช่อง Cable ที่เป็นภาษาเยอรมัน บางครั้งก็ดูช่องนี้เพื่อรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับประเทศเยอรมัน...ที่โรงเรียนก็มีหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ ก็ไปอ่านทุกเช้า"

2. ข้อจำกัดในการให้ข้อมูลของช่องทางอื่น

เมื่อนักเรียนมีความสนใจอยากรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหลังจากที่พบว่าการหาคำตอบจากบุคคลที่อยู่ใกล้เคียง ไม่ได้คำตอบตามที่ต้องการ เช่นกรณีของ Miss Ruth

Miss Ruth

"จะไปใช้ห้องสมุด AUA ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อหาหนังสือที่มีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และการเมืองไทย เพราะเวลากามเพื่อนที่โรงเรียนแล้วเพื่อน ๆ ก็ไม่มีใครอธิบายให้คำตอบที่อยากรู้ได้ ไม่รู้ว่าเป็นเพราะพวกเขาไม่สนใจกันหรืออะไร เลยต้องไปหาจากหนังสือในห้องสมุด AUA แทน เพราะมีหนังสือเกี่ยวกับเรื่องพวกนี้เป็นภาษาอังกฤษให้ค้นได้มากกว่าห้องสมุดที่โรงเรียน"

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ เมื่อคำตอบที่ได้ไม่เพียงพอ นักเรียนก็จะไปเลือกใช้อีกช่องทางหนึ่งคือการใช้สื่อมวลชน เพื่อหาข้อมูลนั้น ๆ เช่นกรณีของ Mr. Gerardo

Mr. Gerardo

"เวลาจะไปต่างจังหวัดเช่นที่จะไปเที่ยวเชียงใหม่ ก็จะหาข้อมูลไปก่อนว่าเดินทางอย่างไร มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ใดบ้าง เป็นต้น ก็จะถามจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ปรานีที่สอนภาษาไทย แต่อาจารย์ก็ให้ข้อมูลคร่าว ๆ ซึ่งตนต้องการมากกว่านั้น อาจารย์จึงไปหาหนังสือเกี่ยวกับเชียงใหม่มาให้อ่าน ทำให้ได้รายละเอียดเพิ่มขึ้น"

ประโยชน์ที่ได้จากการแสวงหาข้อมูลจากสื่อมวลชน

กิจกรรมการสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชนนี้ ทำให้นักเรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในสังคมไทยได้ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสื่อสารผ่านทางสื่อมาใช้ในการปรับตัวได้ เช่น การลดความกังวลใจลง เมื่อได้รู้เหตุการณ์ในประเทศของนักเรียนผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ดังนั้น จึงเป็นการช่วยขยายขอบเขตการเรียนรู้ การปรับตัวออกไปให้ได้ไกลขึ้น นอกเหนือจากการเรียนรู้จากบริบททางสังคม หรือผู้คนที่ตนต้องติดต่อเกี่ยวข้องกับด้วยขณะนั้น และผลจากการใช้สื่อมวลชนของนักเรียน ก็แสดงให้เห็นว่า นักเรียนสามารถได้รู้ข้อมูลประเภทต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลโดยตรง นอกจากนี้ การใช้สื่อมวลชนขณะอยู่ในประเทศไทย ยังช่วยให้นักเรียนเกิดการผ่อนคลาย และได้รับความบันเทิงเมื่อนักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย หรือไม่สามารถจะสื่อสารกับบุคคลได้ เช่น ในกรณีที่นักเรียนไม่มีโอกาสจะได้สื่อสารเมื่ออยู่ที่บ้าน เพราะคนในครอบครัวต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น

สรุปได้ว่าบทบาทของสื่อมวลชนกับการปรับตัวของนักเรียนเอ เอฟ เอสต่างชาติ มีจุดร่วมของบทบาทในช่วงก่อนเดินทางมา และขณะที่อยู่ในประเทศไทยแล้ว คือ

1. เป็นสื่อที่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนได้
2. บทบาทในการเป็นตัวกลางเชื่อมความสัมพันธ์ โดยแบ่งเป็นระหว่างนักเรียนกับครอบครัวอุปถัมภ์ในช่วงก่อนที่นักเรียนจะเดินทางมา และนักเรียนกับครอบครัวของนักเรียนเองเมื่อนักเรียนได้มาอยู่ในประเทศไทยแล้ว

ส่วนบทบาทที่ต่างออกมา ขณะที่นักเรียนอยู่ในประเทศไทยคือ บทบาทในการลดความกังวลใจเกี่ยวกับข่าวสารในประเทศนักเรียน, บทบาทในการเป็นที่ระบายอารมณ์, เป็นที่ฆ่าเวลา และบทบาทที่ให้ความเพลิดเพลินแก่นักเรียนเมื่อนักเรียนมีเวลารว่าง

จากบทบาทของสื่อมวลชนทั้งก่อนมาและขณะที่อยู่ในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทกับการปรับตัวของนักเรียนได้ดี ในแง่ของประสิทธิภาพในการให้ข้อมูลที่เป็นภาพโดยทั่วๆ ไป ทำให้นักเรียนรู้จักประเทศไทยได้มากขึ้น และช่วยลดความกังวลใจเมื่อนักเรียนเกิดความไม่แน่ใจ และช่วยให้ความบันเทิงเมื่อนักเรียนรู้สึกเหงา หรือไม่สบายใจ สื่อมวลชนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นักเรียนใช้ในการปรับตัวได้

นอกจากนี้ เจาะลึกการใช้สื่อมวลชนกันอย่างกว้างกว่าสื่อบุคคล เช่น การใช้วิทยุ ถ้านักเรียนนึกอยากจะเปิดฟังก็เปิดได้เลย ไม่ต้องอาศัยการรอให้อีกฝ่ายหนึ่งพร้อมหรือเต็มใจที่จะสื่อสารด้วย และผู้ใช้ก็รู้ธรรมชาติของสื่อมวลชนด้วย เช่น รู้ว่ารายการเพลงอยู่อยู่สถานีไหน ดังตัวอย่างกรณีของ Miss Sabine เป็นต้น

3.2 บทบาทของสื่อบุคคลกับการปรับตัว

ก. ช่วงก่อนเดินทางมา

บทบาทของสื่อบุคคลกับการปรับตัว ในช่วงก่อนเดินทางมาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีบทบาทสำคัญคือ

1. บทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการเตรียมตัวมาอยู่ในประเทศไทย
2. บทบาทในการเป็นผู้สอนภาษา

1. บทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการเตรียมตัวมาอยู่ในประเทศไทย

กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในการให้ข้อมูล สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ

1) กลุ่มคนไทย เช่น นักเรียนเอ เอฟ เอสคนไทยที่ไปอยู่ในประเทศนั้น ๆ และคนไทยที่อยู่ในประเทศนั้น ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Andres

"ตอนก่อนมา ที่โคลอมเบียมีนักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทยไปอยู่ที่นั่นได้ประมาณ 8 เดือนแล้ว ได้คุยและเจอกันบ่อย เพราะบ้านอยู่ใกล้กัน จากการที่ได้พูดคุยกันก็ทำให้รู้เรื่องเกี่ยวกับประเทศไทยมากขึ้น รู้ว่าควร / ไม่ควรทำอะไร และเรื่องที่ใหญ่ๆมักจะมองลูกหลานของตนว่า ยังเป็นเด็กอยู่เสมอถ้ายังเรียนหนังสือไม่จบ ตรงนี้ก็ทำให้เตรียมใจได้ก่อน เพราะปกติจะไม่ชอบให้ใครมองว่าตนเป็นเด็ก"

Mr. Gerardo

"มีนักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทยไปอยู่ที่โน่น แต่ไม่ได้อยู่ที่เมืองที่ตนอยู่...ตอนที่เจอยังไม่รู้ว่าตนเองจะได้มาเมืองไทย จึงไม่ได้คุยรายละเอียดมากนัก แต่ก็ได้ถามข้อมูลคร่าว ๆ เกี่ยวกับเรื่อง ภาษา และวัฒนธรรม ซึ่งตอนนั้นรู้สึกว่ ภาษาไทยยาก...จากที่ได้คุยกันก็ทำให้ได้รู้จักประเทศไทยมากขึ้นมาเล็กน้อย จากที่ไม่รู้จักมาก่อนเลย...แต่ตอนนั้นก็ไม่ได้สนใจมาก พอตอนหลังมารู้ว่าจะได้มาเมืองไทย ก็รู้สึกเสียดายที่ไม่ได้คุยกันให้มากกว่านั้น"

2) กลุ่มบุคคลต่างชาติ เป็นสื่อบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนักเรียน ซึ่งได้แก่ นักเรียนเอเอฟ เอสของประเทศนั้น ๆ ที่ได้เดินทางมาประเทศไทยแล้ว (Returnee) นักเรียนเอ เอฟ เอสชาติเดียวกับนักเรียนที่กำลังอยู่ในประเทศไทยก่อนนักเรียนจะมา และครอบครัวที่เคยรับอุปถัมภ์นักเรียนเอเอฟ เอสจากประเทศไทย ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

- บทบาทของ returnee กับการให้ข้อมูล

Mr. Jonathan

"ได้คุยกับ returnee ตอนเข้า camp อบรมก่อนเดินทางมา และทหารอเมริกันที่เคยมาเมืองไทย ทำให้รู้ว่าอยู่เมืองไทยต้องทำอะไร ซึ่งจะช่วยเตรียมตัวเตรียมใจไว้ล่วงหน้าว่า จะต้องเจอกับอะไรและพยายามเปิดใจรับไว้"

- บทบาทของนักเรียนเอ เอฟ เอสชาติเดียวกับนักเรียนที่กำลังอยู่ในประเทศไทยก่อนนักเรียนจะมา

Miss Vanessa

“เขียนจดหมายคุยกับพี่ชายของเพื่อนที่อยู่เมืองไทยตอนนั้น เขาก็บอกว่าน่าจะมา เพราะจะได้ประสบการณ์เยอะ...จะเขียนแล้วว่าต้องทำอะไรบ้าง อะไรที่ทำแล้วคนไทยมองว่าไม่ดี เช่น การออกไปเที่ยวกลางคืน ข้อมูลพวกนี้ก็ช่วยให้ตัดสินใจได้ว่าน่าจะลองมาดู...เพราะจริง ๆ แล้วเลือกไปฟินแลนด์ แต่ไม่ได้ ทางเอ เอฟ เอสที่บราซิลบอกว่าจะได้มาเมืองไทย”

- บทบาทของครอบครัวที่เคยรับอุปถัมภ์นักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทย

Mr. Gerardo

“ก่อนมาเคยไปคุยกับครอบครัวที่เคยรับนักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทยมาอยู่ด้วย ที่มาคุยด้วยเพราะอยากรู้ว่าเขามีประสบการณ์อะไรบ้างจากคนไทย และเป็นคนรู้จักกัน บ้านก็อยู่ใกล้กัน ไปหาสะดวก”

2. บทบาทในการเป็นผู้สอนภาษา

บทบาทอีกอย่างหนึ่งที่สื่อบุคคลแสดงต่อนักเรียนเอ เอฟ เอสต่างชาติ ในช่วงก่อนเดินทางมาประเทศไทย คือเป็นผู้ที่สอนภาษาไทยให้กับนักเรียนเพื่อเป็นการเตรียมตัวให้นักเรียนได้รู้จักว่า ภาษาไทยใช้อย่างไร มีการพูดการเขียนอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักเรียนที่จะสื่อสารกับคนไทยได้ โดยมีนักเรียน 1 คนที่ได้เรียนภาษาไทยจากคนไทยมาก่อน ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Miss Ruth

“ได้คุยกับเพื่อนคนไทยของครูที่สอน flute ก่อน และได้เรียนภาษาไทยด้วยอาทิตย์ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลาประมาณ 4 เดือนก่อนมา ที่เรียนเพราะจะได้พอพูดได้ และเอาตัวรอดได้ เช่น ถามว่าห้องน้ำอยู่ไหน , ราคาเท่าไร ทำให้พอมาถึงก็สามารถพูดเป็นภาษาไทยได้พอสมควร และรู้สึกว่าจะให้ผลดี เพราะ คนไทยมักจะดีใจถ้าคนต่างชาติพูดไทยได้บ้าง...ส่วนกับนักเรียนเอ เอฟ เอสไทย ได้คุยด้วยตอนที่เขามาอยู่กับครอบครัวตน 2 อาทิตย์ เพราะตอนนั้นรู้ว่าจะได้มาประเทศไทย ก็เลยรับ host นักเรียนที่มาจากประเทศไทยตามโปรแกรม 2 weeks exchange (เป็นโปรแกรมที่นักเรียนเอ เอฟ เอสต่างชาติ ที่อยู่กับครอบครัวทางเยอรมันตะวันตก จะมาอยู่กับอีกครอบครัวหนึ่งที่เยอรมันตะวันออก และสลับกัน เป็นเวลา 2 อาทิตย์ เพื่อให้ได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่หลากหลายยิ่งขึ้น)...ทำให้ได้รู้ว่าคนไทยมีลักษณะนิสัยอย่างไร โดยดูจากตัวนักเรียนคนนี้เอง และจากการถาม รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ อีกที่เกี่ยวกับเมืองไทยที่ตนอยากรู้...คนไทยทั้งสองเป็นแหล่งข้อมูลที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยได้ดีที่สุด”

บทบาทของสื่อบุคคลดังกล่าวนี้ จึงสรุปได้ว่า ในช่วงก่อนเดินทางมาประเทศไทย สื่อบุคคลมีส่วนช่วยในการปรับตัวของนักเรียนเอ เอฟ เอสต่างชาติได้ คือเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย และเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ในทัศนะของคนไทยเอง และของชาวต่างชาติที่เคยมาอยู่ ทำให้นักเรียนมีข้อมูลเบื้องต้นพอที่จะทำให้เตรียมตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมแบบไทยได้ รวมทั้งบทบาทการให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนที่จะสื่อสารกับคนไทย เมื่อมาอยู่ในประเทศไทย ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

จากข้อมูล คำสัมภาษณ์ที่ได้นี้ จะพบว่า มีปัจจัยเบื้องหลังที่ทำให้สื่อบุคคลได้แสดงบทบาททั้ง 2 นี้ ดังนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทของสื่อบุคคล

1. โอกาสในการเข้าถึง
2. ประสบการณ์ของสื่อบุคคลกลุ่มต่าง ๆ
3. บุคลิกลักษณะนิสัยของนักเรียน

1. โอกาสในการเข้าถึง

การแสวงหาข้อมูลจากสื่อบุคคล นักเรียนสามารถแสวงหาได้ไม่ยาก เนื่องจากสื่อบุคคลเหล่านี้ นักเรียนพบเจอใน camp อบรมก่อนเดินทางมาบ้าง เช่นกลุ่มนักเรียนเอ เอฟ เอสในประเทศของนักเรียนที่เคยเดินทางมาอยู่ประเทศไทยแล้ว และนักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทยที่อยู่ในพื้นที่เดียวกับนักเรียน เช่นในกรณีของ Mr. Andres หรือบุคคลนั้นมีบ้านอยู่ในละแวกเดียวกับนักเรียนบ้าง การไปมาหาสู่กันไม่ลำบาก เช่น จากครอบครัวที่เคยรับอุปถัมภ์นักเรียนไทย เช่นกรณีของ Mr. Gerardo ดังที่ได้ยกตัวไว้แล้วในข้างต้น

2. ประสบการณ์ของสื่อบุคคลกลุ่มต่าง ๆ

บุคคลที่นักเรียนสื่อสารด้วย ประกอบด้วยบุคคลที่เป็นกลุ่มคนไทย และกลุ่มคนชาติเดียวกับนักเรียน กลุ่มบุคคลที่เป็นคนไทยที่นักเรียนสื่อสารเพื่อแสวงหาข้อมูลด้วย เช่น นักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทย เช่น กรณีของ Mr. Andres และ Mr. Gerardo, คนไทยที่เป็นเพื่อนของครูที่โรงเรียน เช่น กรณี Miss Ruth ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งการสื่อสารกับบุคคลเหล่านี้ นักเรียนให้เหตุผลว่า เป็นสื่อที่น่าจะให้ข้อมูลได้ดี เพราะเป็นคนไทย ดังนั้น การสื่อสารกับบุคคลเหล่านี้ จะทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยได้มาก ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของนักเรียนอีกคนหนึ่งดังนี้

Miss Sabine

"ได้คุยกับนักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทย ซึ่งช่วยให้รู้เรื่องภาษาไทย , การปฏิบัติตัวเมื่อมาอยู่เมืองไทย และลักษณะนิสัยของคนไทย เช่น มักจะเป็นคนเข้ามาหานักเรียนต่างชาติก่อน หรือ ชอบที่จะอยู่แบบสงบๆ ...รู้เอาไว้จะได้ปฏิบัติตัวถูกเวลามาถึง และ ทำให้เรียนรู้เกี่ยวกับประเทศไทยได้ดีมากในช่วงก่อนมา เพราะเป็นคนไทย เป็นคนที่อยู่ในวัฒนธรรมไทย และสภาพแวดล้อมแบบไทยมาตั้งแต่เกิด ดังนั้น ย่อมจะรู้ว่าคนไทยชอบหรือไม่ชอบอะไร"

ส่วนกลุ่มคนต่างชาติที่นักเรียนใช้เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล ก็มีปัจจัยเรื่องประสบการณ์เกี่ยวกับเมืองไทยเกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน กล่าวคือ นักเรียนที่สื่อสารกับบุคคลเหล่านี้ เพราะเห็นว่าเป็นคนที่เคยมีประสบการณ์ร่วมกับการอยู่กับคนไทยมาก่อน และเป็นคนชาติเดียว และมีวัฒนธรรมเดียวกันกับนักเรียน ดังนั้น การได้ฟังมุมมองที่มีต่อประเทศไทยจากคนกลุ่มนี้ จึงน่าจะให้ภาพที่ต่างไปจากคนไทยที่อยู่ในประเทศไทยมานานแล้วได้ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Jonathan

"คุยกับ returnee และทหารอเมริกันที่เคยมาประเทศไทย เพราะอยากรู้ว่าเรามาอยู่อย่างไร เจออะไรบ้าง... ถ้าฟังจากคนชาติเดียวกัน ก็จะได้มุมมองที่ไม่รู้มาก่อนจากเวลาที่คุยกับคนไทย เช่น returnee จะบอกเกี่ยวกับการดูแลเลี้ยงดูลูกของคนไทยให้ฟังว่า คนไทยส่วนใหญ่จะเลี้ยงลูกแบบให้เป็นเด็กอยู่ตลอด เป็นต้น"

3. บุคลิกลักษณะนิสัยของนักเรียน

ปัจจัยที่ทำให้สื่อบุคคล มีบทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลของนักเรียนอีกปัจจัยหนึ่งคือ ลักษณะนิสัยของนักเรียน นักเรียนที่มีนิสัยช่างพูดคุย อยากรู้ และมีความกระตือรือร้น เช่น กรณีของ Miss Sabine ที่ให้ความสนใจกับการเดินทางมาประเทศไทยมาก นอกจากจะหาข้อมูลจากสื่อมวลชน และพูดคุยกับนักเรียนเอ เอฟ เอสจากประเทศไทยแล้ว ยังโทรศัพท์คุยกับกงสุลไทยในประเทศเยอรมัน เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Miss Sabine

"นอกจากคุยกับนักเรียนเอ เอฟ เอสจากเมืองไทยที่อยู่ในเยอรมันแล้ว ก็โทรศัพท์ไปที่กงสุลไทยในเยอรมัน เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องศาสนา เพราะตนเองนับถือศาสนาคริสต์ เลยอยากรู้ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร โทรฯ คุยไม่นาน แต่ก็ได้รับความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยชัดเจนขึ้นอีกหน่อย"

ข. ขณะอยู่ในประเทศไทย

บทบาทของสื่อบุคคล ในช่วงขณะที่นักเรียนอยู่ในประเทศไทย พบว่ามีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียน 4 บทบาทด้วยกันคือ

1. บทบาทในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว
2. บทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา
3. บทบาทเป็นผู้ปลอบประโลม
4. บทบาทเป็นที่ระบายอารมณ์

1. บทบาทในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว

เมื่อนักเรียนเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว ก็พบว่าสภาพแวดล้อมใหม่ที่พบเห็นมีความแตกต่างไปจากเดิม และเกิดความไม่เคยชิน ซึ่งก็ทำให้นักเรียนต้องมีความรู้เพิ่มเติม ไม่ว่าจะเป็นความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย หรือความรู้ที่ต้องนำมาใช้ปรับตัวให้เข้ากับชีวิตประจำวัน เช่น การปฏิบัติตัวที่โรงเรียน หรือที่บ้าน รวมทั้งความต้องการรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ ความเป็นไปได้ในสภาพแวดล้อมใหม่มากขึ้น พร้อมด้วยการติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองตน ซึ่งนอกจากสื่อมวลชนจะทำหน้าที่นี้ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว สื่อบุคคลที่เป็นกลุ่มคนไทย ก็ถูกนำมาเป็นแหล่งข้อมูลด้วยเช่นกันเพราะเป็นสื่อที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุดและเกือบตลอดเวลา ตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ที่แสดงให้เห็นบทบาทของสื่อบุคคลในการเป็นแหล่งข้อมูล ดังนี้

Mr. Jonathan

"ช่วงแรกที่มาถึง ยังไม่รู้อะไรมาก จึงต้องสื่อสารเพื่อถามเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ยังไม่รู้ โดยถามจากแม่ และอาจารย์ที่ปรึกษา เพราะอยู่ใกล้ตัวและพวกเขาพูดสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษกันได้ และเป็นผู้ที่เราต้องอยู่ด้วยมาก เพราะฉะนั้นก็จะถามว่าต้องทำตัวอย่างไร ตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร ส่วนแม่ก็จะเป็นคนบอกว่ายู่บ้านมีกฎอะไร เช่น เลิกเรียนควรกลับบ้าน ถ้าจะไปไหนก็ต้องโทรมาบอกก่อน เป็นต้น นอกจากนี้การได้พูดคุยกับคนอื่นก็จะทำให้เรารู้อะไรได้เร็ว เพราะแต่ละคนก็จะมีมุมมองและประสบการณ์ต่างกัน และเป็นการเข้าถึงคน หักให้ได้พบปะพูดคุยกับคนอื่น รู้จักคนได้มากและเร็วขึ้น"

Miss Vanessa

"ช่วงแรกจะคุยกับผู้ใหญ่เช่น แม่ กับอาจารย์ที่ปรึกษา เพราะง่ายกว่าที่จะคุยกันด้วยภาษาอังกฤษเพราะตอนมาถึงเป็นช่วงปิดเทอม (เดือนเมษายน) ยังไม่เจอใครมาก และอาจารย์ที่ปรึกษาก็เป็นเพื่อนกับแม่ และบ้านก็อยู่ใกล้กันด้วย อาจารย์ก็จะมาหาที่บ้านบ่อย"

2. บทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา

การเข้ามาอยู่ในอีกสภาพแวดล้อมหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างทั้งด้านวัฒนธรรม และลักษณะนิสัยของผู้คน มีส่วนทำให้นักเรียนเกิดความไม่เข้าใจ หรืออาจมีปัญหากับบุคคลชาวไทยที่อยู่แวดล้อมนักเรียนได้ ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้น นักเรียนก็ต้องการคำปรึกษาเพื่อให้ผ่านพ้นปัญหานั้นไปได้ โดยมีผู้ที่มีหน้าที่นี้อยู่แล้วคือ อาจารย์ที่ปรึกษาของนักเรียนเอ เอฟ เอสแต่ละคน ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของอาจารย์ที่ปรึกษาดังนี้

อาจารย์ที่ปรึกษาของ Miss Ruth

"เวลา Ruth มีปัญหากับที่บ้านก็จะมาปรึกษา เช่นเรื่องที่คนในครอบครัวไม่ค่อยพูดกับเขา อย่าง host sister ที่นอนห้องเดียวกันก็ไม่พูดกัน เราก็บอกว่าเขา (ครอบครัว) "ไม่พูด เราก็ต้องพยายามถามบ้าง ส่วนทางครอบครัวเขาก็เล่าให้ฟังบ้างเหมือนกันว่าเด็กมีปัญหาเรื่องอะไรบ้าง เช่น เรื่องกลับบ้านค่ำ เราก็ต้องเป็นคนกลางคอยไกล่เกลี่ยปัญหา" (อวยพร หน่วงตระกูล , สัมภาษณ์ 26 มกราคม 2542)

อาจารย์ที่ปรึกษาของ Mr. Neil

"เราจะเป็นคนคอยประสานปัญหา และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างครอบครัวและนักเรียน เช่น เด็กเขามีปัญหาแต่ไม่รู้จะสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างไร เราก็ต้องคอยบอกผู้ปกครอง คอยถามครอบครัวว่ามีปัญหาอะไรใหม่ที่จะให้ช่วย เพราะพ่อแม่บางคนก็ไม่บอกปัญหา จะเก็บเอาไว้ ส่วนนักเรียนก็จะมาบอกกับเรา บางทีผู้ปกครองเขาก็จะไม่ยอมรับปัญหานั้น อ้างว่าปัญหาไม่ได้มาจากเขา มาจากเด็ก ก็โยนกันไปมา หรือบางทีเด็กบอกไม่มีปัญหาอะไร แต่ครอบครัวบอกว่ามี เราก็พยายามถ่ายทอดปัญหานั้นให้เด็กฟัง แต่ไม่ใช่พูดตรง ๆ เพราะอาจทำร้ายจิตใจเขา ก็จะพูดแนะนำ เช่น บอกว่าทำอย่างนี้ไม่ดีนะ ปรับตัวใหม่นะ " (ประเทือง นิรัญศักดิ์ , สัมภาษณ์ 25 มกราคม 2542)

ในกรณีของนักเรียนบางคนที่ไม่สามารถสื่อสารกับอาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างเต็มที่ โดยมีสาเหตุมาจาก การระมัดระวังเรื่องแบบแผนปฏิบัติ เช่น เรื่องการรักษาระยะห่างระหว่างเพศชายกับเพศ

หญิง ดังกรณีของ Mr. Jonathan นักเรียนก็จะใช้สื่อบุคคลที่เป็นกลุ่มอื่นแทน เช่นเพื่อนหรือผู้ปกครอง ดังคำให้สัมภาษณ์ของอาจารย์ที่ปรึกษาของ Mr. Jonathan ดังนี้

"เป็นนักเรียนคนแรกที่เป็นเด็กผู้ชายที่ครูดูแล เพราะฉะนั้นจะมีเรื่องวัฒนธรรมเข้ามานิดหน่อย ตรงที่เราก็ค่อนข้างระวังตัวมากเกินไปบางที และเขาก็เรียนรู้มา ก็ระวังตัวเหมือนกัน บางครั้งถ้ามีปัญหาอะไร เขาก็จะแก้ปัญหาของเขาเองก็มี ก็รู้ว่าเขาไม่ค่อยกล้าเข้ามาใกล้ชิดมาก บางครั้งก็จะรู้จากครอบครัวว่า เขามีปัญหา แต่ไม่อยากจะให้เรารู้เพราะกลัวว่าเราจะมองว่าเขาเป็นเด็กมีปัญหา เป็นเด็กไม่ดี" (นภาพร กลิ่นชั้น, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2542)

3. บทบาทในการเป็นผู้ปลอบประโลม

การเข้ามาอยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ที่ไมคุ้นเคย และผู้คนที่อยู่รอบข้างก็ไม่ใช่กลุ่มคนที่เป็นคนคุ้นเคย ไม่ใช่คนชาติเดียวกับนักเรียน ประกอบกับการใช้ชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนไปจากเคยเป็น เมื่ออยู่ในบ้านเกิดตนเอง ก็อาจทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกหดหู่ ไม่อยากจะทำอะไร แต่เมื่อมีบุคคลมาพูดคุยด้วย ก็ช่วยให้ความรู้สึกดีขึ้นได้ ดังกรณีของ Miss Vanessa ที่ให้คำสัมภาษณ์ดังนี้

Miss Vanessa

"บางทีก็รู้สึกคิดถึงบ้าน ไม่ค่อยมีความสุข ก็จะไม่ค่อยอยากพูดอยากทำอะไร แต่ถ้าเวลาอยู่โรงเรียนแล้วเพื่อนสังเกตเห็นตนเจียบ ๆ ก็จะมาถามว่าเป็นอะไร คิดถึงบ้านหรือเปล่า พวกเขา ก็จะพยายามหาเรื่องมาคุยด้วย...นักเรียนไทยจะให้ความสนใจกับตนมาก บางทีก็ช่วยให้หายคิดถึงบ้านได้"

4. บทบาทเป็นที่ปรึกษาอารมณ์

เมื่อนักเรียนเกิดความกดดัน หรือไม่สบายใจ ขณะที่อยู่ในเมืองไทย การได้ระบายความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ นั้นออกมา โดยเฉพาะการได้ระบายกับสื่อบุคคลที่เป็นคนอยู่ในหัวอกเดียวกัน คือ เพื่อนนักเรียนเอ เอฟ เอส ก็ช่วยให้รู้สึกว่ามีคนเข้าใจ จะช่วยให้รู้สึกดีขึ้น ดังกรณีของ Miss Sabine

Miss Sabine

"เวลาต้องการระบายความรู้สึกบางอย่าง และอยากจะพูดคุยสื่อสารเป็นภาษาเยอรมัน ก็จะคุยกับเพื่อนเอ เอฟ เอสที่มาจากเยอรมันด้วยกัน เพราะบางอย่างถ้าระบายออกมากับคนไทยกลัวเขาจะหาว่าตัวเองบ้า หลังจากที่ได้ระบายความรู้สึกออกไปแล้ว ก็ารู้สึกโล่งใจ"

บทบาทของสื่อบุคคลทั้ง 4 บทบาทนี้ มีส่วนช่วยในการปรับตัวของนักเรียนเมื่อมาอยู่ในประเทศไทยแล้ว และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ทำให้สื่อบุคคลได้มีบทบาทดังกล่าว ก็พบว่าปัจจัยดังนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทของสื่อบุคคลขณะอยู่ในประเทศไทย

1. โอกาสในการเข้าถึง
2. ข้อจำกัดในการใช้สื่ออื่น
3. บุคลิกลักษณะนิสัยของนักเรียน

1. โอกาสในการเข้าถึง

จากผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าสื่อบุคคลที่แสดงบทบาทต่าง ๆ ทั้ง 3 บทบาท เป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน มีทั้งแบบที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น ในกรณีของการใช้สื่อบุคคลเพื่อเป็นแหล่งข้อมูล นักเรียนมีแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อบุคคลที่อยู่ใกล้ตัว คือ ผู้ปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา และเพื่อน ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวไปแล้ว หรือเมื่อนักเรียนต้องการคนแปลบแปลนเพื่อให้คลายเหงา คลายความคิดถึงบ้าน โอกาสที่สื่อบุคคลจะแสดงบทบาทนี้ ก็เป็นไปได้ไม่ยาก เพราะมีอยู่รอบตัวนักเรียน และโดยเฉพาะเมื่อเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นนักเรียนไทยในโรงเรียนเดียวกัน เพราะนักเรียนไทยมักจะทำให้ความสนใจเพื่อนนักเรียนต่างชาติอยู่แล้ว ดังคำให้สัมภาษณ์ของเพื่อนนักเรียนไทยของ Miss Vanessa ดังนี้

“เพื่อน ๆ ในห้องจะพยายาม take care Vanessa มาก เพราะเป็นเพื่อนต่างชาติ และอยากจะใช้ภาษาอังกฤษกับเขา...เวลาเขามีปัญหา บางครั้งก็จะมาปรึกษาบ้าง หรือถ้าเพื่อน ๆ เห็นเขานั่งซึม ก็จะช่วยเข้าไปคุยด้วย” (ดิพิม วิวัฒนวัฒนา , สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2542)

การเข้าถึงสื่อในอีกลักษณะหนึ่งคือ การเข้าถึงสื่อบุคคลที่ไม่ง่ายเหมือนในกรณีแรก เนื่องจากมีอุปสรรคด้านแบบแผนปฏิบัติทางสังคมไทย ดังเช่นกรณีของ Mr. Jonathan ที่ครูที่ปรึกษารักษาระยะห่างกับนักเรียนในระดับหนึ่ง เพราะเห็นเป็นเด็กผู้ชาย ทำให้การแสดงบทบาทของการเป็นสื่อที่ให้คำปรึกษา เกิดเป็นช่องว่างขึ้นได้

2. ข้อจำกัดในการใช้สื่ออื่น

บทบาทการให้ข้อมูลของสื่อบุคคล มีลักษณะสำคัญคือเป็นสื่อที่สามารถสื่อสารได้แบบ 2 ทาง (Two-way communication) ซึ่งสามารถให้ข้อมูลแบบโต้ตอบกันได้ทันที เมื่อนักเรียนยังมีข้อติดค้างสงสัยในข้อมูลที่ได้ ต่างกับสื่อมวลชน เช่นหนังสือที่อ่านแล้ว ถ้าเกิดข้อสงสัยก็ไม่สามารถถามหนังสือได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของ Miss Sabine ดังนี้

“เวลามีข้อสงสัย ชอบถามจากคนเลยมากกว่า เพราะสามารถถาม - ตอบกันได้ถ้ายังไม่เข้าใจ หรือ เวลาอ่านหนังสือมาแล้วไม่เข้าใจ ก็ถามหนังสือไม่ได้ เพราะฉะนั้นจะถามจากคนมากกว่า”

กว่า เช่นถ้าอยู่โรงเรียนก็ถามเพื่อน ถ้าอยู่บ้านก็ถามพี่ชาย เพราะสื่อบุคคลจะสามารถอธิบายให้ฟังได้"

3. บุคลิกลักษณะนิสัย

นักเรียนที่มีลักษณะนิสัยอยากเรียนรู้ และมีความสนใจในสิ่งรอบตัว และไม่อายที่จะถาม หรือสื่อสารกับคนอื่น เมื่อมาอยู่อีควัฒนธรรมหนึ่งที่ต่างออกไปแล้ว ความสนใจที่จะเรียนรู้นั้นจึงแสดงออกมาโดยการซักถาม และสื่อสารกับคนในวัฒนธรรมนั้นเพื่อหาคำตอบที่ต้องการได้ เช่นกรณีของ Miss Sabine ที่ให้สัมภาษณ์ดังนี้

"เป็นคนที่กล้าที่จะถาม และอยากรู้ว่าคนไทยทำตัวกันอย่างไรอยู่แล้ว บางครั้งจึงถามเพื่อน หรือครูว่าจะอะไรทำได้หรือไม่ได้ หรือถ้าสงสัยอะไรก็จะถาม ถึงแม้ว่าคิดแล้วว่าถ้าถามไปอาจทำให้คนที่ถูกถามไม่พอใจ เช่นเรื่องที่นักเรียนไทยต้องคลานเข้าเวลาเข้าพบครู หรือนั่งย่อตัว เวลาคุยกับครู ซึ่งครั้งแรกที่เห็นก็รู้สึกว่าจะไม่ยุติธรรม แต่ตอนแรกก็กลัวว่าครูจะโกรธถ้าถาม แต่ถ้าไม่ถามก็จะไม่รู้คำตอบ ก็เลยตัดสินใจถาม ตอนนั้นรู้คำตอบแล้วก็ยอมรับได้ และปฏิบัติอย่างนั้นด้วยเหมือนกัน ไม่รู้สึกแปลกแล้ว"

3.3 บทบาทของสื่อเฉพาะกิจกับการปรับตัว

ก. ช่วงก่อนเดินทางมา

บทบาทของสื่อเฉพาะกิจในช่วงก่อนเดินทางมาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีบทบาทสำคัญคือ บทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการเตรียมตัวมาอยู่ในประเทศไทย ซึ่งสื่อเฉพาะกิจที่นักเรียนใช้เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล ได้แก่

1. เอกสารที่สำนักงาน เอ เอฟ เอสประเทศไทยจัดส่งให้นักเรียนทุกคน ก่อนเดินทางมา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยในแต่ละภาค ที่จัดพิมพ์โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และข้อแนะนำในการปฏิบัติตัว เมื่อเข้ามาอยู่ในสังคมไทยแล้ว ซึ่งเป็นเอกสารที่ทางเอ เอฟ เอสประเทศไทยจัดพิมพ์ขึ้นสำหรับเป็นคู่มือให้นักเรียนต่างชาติ ที่จะมาประเทศไทย ได้แก่ หนังสือ *Surviving in Thailand* , *Understanding your host family* (มีรายละเอียดในภาคผนวก) และ ตัวอย่างการฝึกภาษาไทย โดยเอกสารทั้งหมดนี้ จะเป็นภาษาอังกฤษ

จากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 คน ได้ผลออกมาว่า นักเรียนทุกคนได้อ่านหนังสือเหล่านี้มาก่อน เพราะต้องการที่จะรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย และหน้าที่ , ข้อควรปฏิบัติของ

นักเรียนแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การอ่านจากเอกสารเหล่านี้มาก่อน ทำให้เห็นภาพของการมาอยู่ในเมืองไทยได้ชัดขึ้น และขณะที่อยู่ในเมืองไทย ก็ยังได้ใช้สื่อนี้เป็นการตรวจสอบดูว่า สิ่งที่ตนกำลังคิดจะทำ จะเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยหรือไม่ เช่น การไปเที่ยวกันแบบ 2 ต่อ 2 และใช้เพื่อหาข้อมูลที่ต้องการเล็กๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับการเริ่มต้นการสื่อสารกับคนไทย ว่าควรจะถามหรือไม่ถามข้อมูลส่วนตัวประเภทใดบ้าง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

Mr. Jonathan

"หนังสือที่เอ เอฟ เอสประเทศไทยส่งไป โดยเฉพาะเล่ม Surviving in Thailand ช่วยให้ฉันรูปภาพประเทศไทยออก และช่วยให้รู้ว่าควรทำตัวอย่างไร เช่น เรื่องการมีเพื่อนผู้หญิง การอยู่ด้วยกัน 2 ต่อ 2 ไม่ดี หรือเวลาเดินด้วยกันก็ต้องไม่จูงมือกัน...ตอนอยู่ที่เมืองไทยแล้ว บางทีถ้าอยากรู้เรื่องที่ไม่แน่ใจว่าทำได้หรือไม่ ก็อาจจะมาเปิดหนังสือดู"

เหตุผลที่นักเรียนใช้สื่อนี้ เพราะเป็นการเขียนขึ้นโดยคนไทย และเจ้าหน้าที่เอ เอฟ เอส ซึ่งมีประสบการณ์กับนักเรียนต่างชาติ ที่เข้ามาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในประเทศไทยมานาน จนรู้ถึงปัญหาและวิธีทางป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เมื่อนักเรียนมาอยู่ร่วมกับคนไทย นักเรียนจึงให้ความสนใจต่อสื่อประเภทนี้มาก และจากการที่เขียนขึ้นโดยคนไทย ทำให้ข้อมูลเป็นที่น่าเชื่อถือได้

2. สื่อวิดีโอ สื่อชนิดนี้มีนักเรียนใช้ 2 คน โดยการยืมมาจากห้องสมุดของเมือง นักเรียนที่เลือกใช้วิดีโอเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลก่อนเดินทางมาประเทศไทย ได้ให้เหตุผลว่า

Mr. Neil

"เป็นสื่อที่ดี เพราะได้เห็นภาพว่ามีอะไรบ้าง และเสียงประกอบทำให้รู้บรรยากาศ เช่นภาพของถนนในกรุงเทพ กับถนนตามต่างจังหวัด ภาพตลาดของเมืองไทย ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้คนมีความเป็นอยู่กันอย่างไร เป็นสื่อที่ทำให้เรารู้วัฒนธรรมไทยได้ดีที่สุด"

Miss Sabine

"ยืมวิดีโอมาจากห้องสมุดของเมืองที่อยู่ เพราะอยากเห็นภาพว่าเป็นอย่างไร...มันเป็นภาพเคลื่อนไหวได้ ดูแล้วน่าสนใจ...ไม่เหมือนในหนังสือที่มีแต่รูปภาพ ในวิดีโอก็ได้เห็นสีสันทัน และได้รู้จักวัฒนธรรมไทยที่เขาไปถ่ายมาตามภาคต่าง ๆ เช่น ชาวเขาที่อยู่ทางภาคเหนือ...ดูแล้วทำให้รู้จักและเห็นภาพเมืองไทยได้มากกว่าคิดเอาเอง"

ข. ช่วงที่อยู่ในประเทศไทย

บทบาทของสื่อเฉพาะกิจในช่วงที่มาอยู่ในประเทศไทยแล้ว พบว่ามีบทบาทสำคัญคือ บทบาทในการเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่จังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย และให้ข้อมูลที่เป็นความสนใจส่วนบุคคล โดยมีประเภทของสื่อเฉพาะกิจที่ใช้ 2 อย่างด้วยกันคือ

1. วิดีโอ เป็นสื่อเฉพาะกิจที่นักเรียนใช้เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย และข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดต่างๆ โดยมีนักเรียนที่ใช้สื่อนี้ 1 คนขณะอยู่ในเมืองไทย คือ Mr. Kurt ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

“ตอนมาถึงใหม่ ๆ ได้เรียนเรื่องเกี่ยวกับเมืองไทย ได้ดูวิดีโอในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเมืองไทย เช่น วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ งานเทศกาล หรือสถานที่ท่องเที่ยว รู้สึกว่าได้ความรู้ดีมาก หรือตอนที่จะไปภูเก็ตเพื่อเข้า camp กับเอ เอฟ เอส ก็ขอวิดีโอเกี่ยวกับภูเก็ตจากครูที่ปรึกษามาก่อน เพราะอยากรู้ว่าเป็นอย่างไร”

2. แผ่นพับ เอกสาร จดหมายข่าว แผ่นป้ายปิดประกาศ มีนักเรียนที่ใช้สื่อนี้ 1 คน คือ Miss Ruth การใช้สื่อประเภทนี้มีจุดประสงค์เพื่อหาข้อมูลที่นักเรียนสนใจ เกี่ยวกับการเข้าฟังการบรรยายในหัวข้อต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นที่ตรงกับความสนใจของนักเรียน หรือการแสดงงานศิลปะ การแสดงแบบไทย ๆ โดยเอกสารเหล่านี้ นักเรียนจะเรียนรู้เองได้ว่า จะหาได้จากที่ใด เช่น แผ่นพับ และจดหมายข่าว ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับงานที่จะจัดขึ้นตามช่วงเวลาต่างๆ รวมทั้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวในจังหวัดเชียงใหม่ จะหาได้จากตามโรงแรม เพราะจะมีไว้บริการนักท่องเที่ยว แผ่นป้ายเชิญชวนเข้าฟังการอภิปราย จะมีอยู่ตามสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า สื่อเฉพาะกิจ มีบทบาทในการให้ข้อมูลที่เป็นความสนใจของนักเรียน ที่นักเรียนจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับตัว โดยอาศัยการเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวนั้นได้

จากผลการศึกษาที่ได้ สามารถสรุปได้ว่า การใช้สื่อเฉพาะกิจของนักเรียน มีจุดประสงค์เพื่อแสวงหาข้อมูลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศไทยในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบทบาทของนักเรียนแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม มีสิ่งใดที่ต้องยึดถือปฏิบัติ การปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน ควรทำอย่างไร และปัญหาที่นักเรียนอาจจะพบเจอคือเรื่องใดบ้าง ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้เตรียมตัวมาก่อนได้ หรือ ใช้เพื่อแสวงหาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศไทย รวมทั้งกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในพื้นที่ที่นักเรียนอยู่ เช่น ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

การใช้สื่อเฉพาะกิจทั้ง 3 อย่างนี้เป็นแหล่งข้อมูล เพื่อแสวงหาข้อมูลประเภทต่างๆ ดังกล่าว สามารถวิเคราะห์ได้ว่า เนื่องจากว่านักเรียนเป็นกลุ่มคนต่างชาติกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย

และโดยเฉพาะเป็นกลุ่มของนักเรียนแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ซึ่งมีสำนักงาน เอ เอฟ เอสประเทศไทยเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ดังนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นแก่นักเรียนเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนไทย โดยสื่อที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะจากทางหน่วยงานที่มีประสบการณ์ จากการจัดการกับนักเรียนต่างชาติ จึงเป็นสิ่งจำเป็น การที่นักเรียนเลือกใช้สื่อที่จัดทำขึ้นนี้ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่อต้องอยู่ในสังคมไทย จึงมีความเหมาะสมแล้ว นอกจากนี้สื่อที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะจากทางเอ เอฟ เอสแล้ว สื่อวิดีโอ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย และลักษณะความเป็นอยู่ของคนไทย เช่น ภาพตามถนนหนทางต่างๆ ภาพตลาดในเมืองไทย ฯลฯ ก็จะสามารถให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับชาวต่างชาติได้ และเป็นสื่อที่ช่วยโน้มน้าวจิตใจ ให้ชาวต่างชาติสนใจในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นได้ด้วย และในส่วนของแผ่นพับต่างๆ ที่นักเรียนใช้ ก็ทำให้เห็นบทบาทของสื่อเฉพาะกิจได้ดียิ่งขึ้นว่าสื่อนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้ข่าวสารแก่กลุ่มเป้าหมายที่สนใจในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ จึงกล่าวได้ว่า สื่อเฉพาะกิจก็มีบทบาทในการปรับตัวของนักเรียนด้วยเช่นกันผลการวิจัยนี้ จึงสอดคล้องกับที่ Adams กล่าวไว้ถึงความสำคัญของสื่อเฉพาะกิจว่า สื่อเฉพาะกิจมีความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล เพราะเป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง การใช้สื่อเฉพาะกิจ เป็นการให้ความรู้และข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะอย่าง โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้แน่นอน (กลุ่มนักเรียนแลกเปลี่ยน ๔ ชาวต่างชาติ)

ส่วนที่ 4 **สรุปแบบแผนการใช้ช่องทางการแสวงหาข้อมูลโดยใช้นวัตกรรมของ Donohew & Tipton**

ช่องทางการสื่อสารของนักเรียน เป็นการสื่อสารผ่านหลายช่องทาง การใช้ช่องทางเดียว คือ การใช้สื่อเพียงสื่อเดียวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ โดยที่สื่อชิ้นนั้นอาจจะเป็น สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ ส่วนการใช้ช่องทางหลายช่องทาง หมายถึง การใช้สื่อมากกว่า 1 สื่อขึ้นไป เพื่อแสวงหาข้อมูลที่ต้องการ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะสรุปผลการศึกษา ภาพรวมของการใช้ช่องทางประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนเอ เอฟ เอส, การวิเคราะห์ช่องทางการสื่อสารด้วยแบบจำลองของ Donohew & Tipton และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกใช้ช่องทาง

1. ช่องทางการแสวงหาข้อมูลแบบช่องทางเดียว

ตาราง 9

ตารางแสดงตัวอย่างประเภทของข้อมูล ที่นักเรียนแสวงหาจากการใช้ช่องทางแบบช่องทางเดียว จากสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ

รูปแบบช่องทางที่ใช้	ประเภทของข้อมูล	สื่อที่ใช้ในการหาข้อมูล
ช่องทางเดียว	ข้อมูลเพื่อการปรับตัว	บุคคล
ช่องทางเดียว	ข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง	มวลชน
ช่องทางเดียว	ความสนใจส่วนบุคคล	เฉพาะกิจ

นักเรียนสามารถแสวงหาข้อมูลทั้ง 3 ประเภท โดยใช้ช่องทางการสื่อสารแบบทางเดียว คือ ผ่านทางสื่อใดสื่อหนึ่งเพียงอย่างเดียวได้ ตัวอย่างเช่น การแสวงหาข้อมูลเพื่อการปรับตัวโดยใช้สื่อบุคคลเพียงช่องทางเดียว ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Gerardo

“ไม่ว่าจะสงสัยเรื่องอะไร ซึ่งส่วนมากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการปรับตัวหรือเรื่องวัฒนธรรมไทย จะมาหาอาจารย์ปราณีก่อน (อาจารย์ที่สอนภาษาไทยให้) ให้อาจารย์ช่วยอธิบายให้ ถ้าอาจารย์ยังไม่ให้คำตอบตอนนั้นไม่ได้ ก็จะติดไว้ก่อน แล้วพยายามหาคำตอบมาให้จนได้ หรือให้ไปหาคนอื่น ก็เลยไม่ใช่สื่อประเภทอื่นหาข้อมูลประเภทนี้ เพราะไม่จำเป็น ถ้ามครูก็ได้คำตอบ”

ตัวอย่างการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมือง โดยใช้สื่อมวลชนเป็นช่องทางการหาข้อมูลเพียงช่องทางเดียว มีดังนี้

Mr. Neil

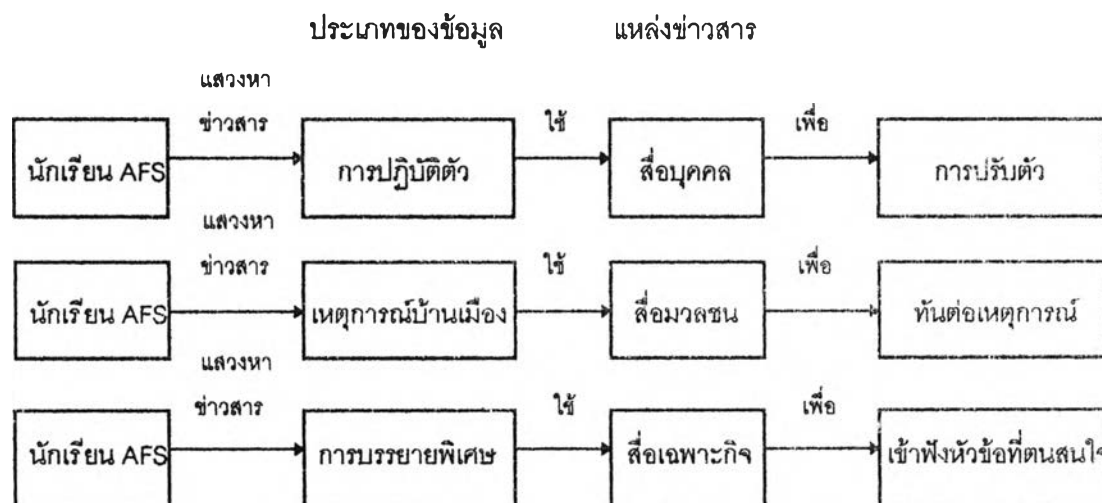
“ถ้าเมื่อไรสนใจอยากรู้เรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบโลก ก็จะอ่านหนังสือพิมพ์ เช่นตอนที่ยังรักไปทิ้งระเบิด บางทีเห็นข่าวเป็นภาษาไทยแล้วไม่เข้าใจ ก็จะไปซื้อหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ มาอ่านเพื่อให้รู้เรื่องราว หรือบางทีก็ใช้อินเทอร์เน็ต เพราะมักจะมีเนื้อหาของข่าวมาก เพราะมีพื้นที่ให้ลงข่าวได้มากกว่า”

ตัวอย่างสุดท้าย คือการแสวงหาข้อมูลโดยใช้สื่อเฉพาะกิจช่องทางเดียว เพื่อหาข้อมูลที่เป็นความสนใจส่วนบุคคล คือความต้องการที่เข้าร่วมฟังการบรรยาย หรือการแสดงที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ นักเรียนสามารถหาข้อมูลได้จากแผ่นพับ หรือป้ายโฆษณา และจดหมายข่าวที่ทางจังหวัดจัดทำขึ้นได้ ซึ่งนักเรียนจะรู้ว่าจะไปหาแผ่นพับเหล่านี้ได้จากสถานที่ใดบ้าง เช่น ตามโรงแรม หรือศูนย์การค้า เป็นต้น ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Miss Ruth

“เป็นคนที่ชอบหากิจกรรมทำอยู่เสมอ เช่น คอยดูว่าที่ไหนมีบรรยายเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย หรือเรื่องที่น่าสนใจ หรือการแสดงดนตรี, ศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น การฟ้อนรำ ก็จะขออนุญาตครูออกไปร่วม ซึ่งข่าวการแสดงเหล่านี้หาได้จากแผ่นพับ, ป้ายปิดประกาศที่ติดอยู่ในที่ต่าง ๆ หรือจดหมายข่าวของเชียงใหม่ ที่มักจะบอกให้รู้ว่าจะมีการบรรยาย หรือการแสดงที่ไหน โดยที่เอกสารแผ่นพับเหล่านี้หาได้ตามโรงแรมที่มีนักท่องเที่ยวมาพักอยู่ เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวสนใจก็ไปร่วมได้ หรือตามศูนย์การค้าก็มี”

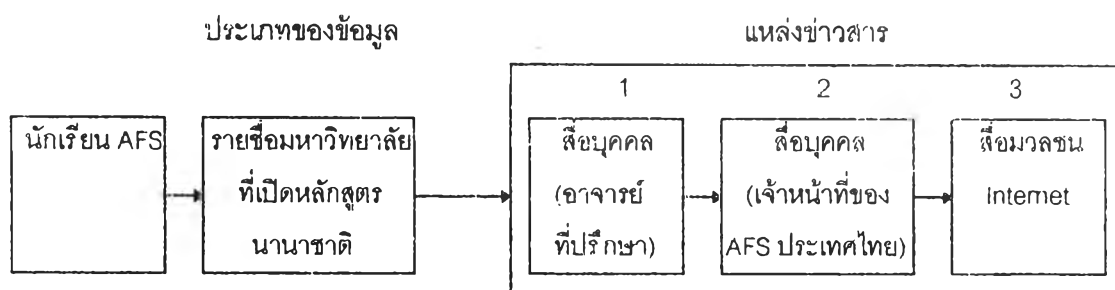
จากตัวอย่างข้อมูลดังกล่าว สามารถเขียนออกมาในแบบจำลองการแสวงหาข้อมูลข่าวสารแบบช่องทางเดียว ได้ดังนี้

2. ช่องทางการแสวงหาข้อมูลแบบหลายช่องทาง

ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของนักเรียนเอ เอฟ เอส มีการใช้ช่องทางแบบหลายช่องทางกับข้อมูลจำนวนหนึ่ง ทั้งที่เป็นข้อมูลเพื่อการปรับตัว, ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย, ข่าวสารสถานการณ์บ้านเมืองทั้งใน และต่างประเทศ และข้อมูลที่เป็นความสนใจเฉพาะของแต่ละบุคคล ดังตัวอย่างใน

แบบจำลองของการใช้ช่องทางแสวงหาข้อมูล แบบหลายช่องทาง เพื่อการหาข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยของไทย ที่มีหลักสูตรนานาชาติ ที่เปิดเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ไม่เกิน 2 เดือน ดังต่อไปนี้

จากกรณีนี้จะเห็นได้ว่า นักเรียนเอ เอฟ เอส ที่ต้องการจะหาข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยที่มีเปิดหลักสูตรนานาชาติ ในช่วงปิดเทอมเดือน มี.ค - พ.ค. 2542 เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา ที่ประเทศของตนเมื่อเดินทางกลับไปแล้ว มีการใช้ช่องทางในการแสวงหาข้อมูล จาก 1) สื่อบุคคล (อาจารย์ที่ปรึกษา) เพื่อปรึกษาว่าจะมีที่ใดบ้าง ในจังหวัดที่นักเรียนอยู่จะมีไหม ได้คำตอบว่าไม่มี และ อาจารย์ก็จะแนะนำให้ติดต่อกับ 2) เจ้าหน้าที่สำนักงานเอ เอฟ เอสที่กรุงเทพฯ เพื่อถามความเป็นไปได้ที่จะกระทำการดังกล่าว และขอให้ทางสำนักงานฯ ติดต่อกับทางสถาบันให้ และระหว่างที่นักเรียนรอข้อมูลจากทางสำนักงานฯ นักเรียนก็ใช้ 3) สื่อมวลชน (Internet) ค้นหาข้อมูลด้วยตนเองอีกทางหนึ่งเพื่อความรวดเร็วขึ้น ซึ่งเป็นการเลือกรับข่าวสารที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการเลือกรับข่าวสารของแอทคินที่ว่า การเลือกรับข่าวสารของคนเราจะขึ้นอยู่กับ การประเมินผลที่ได้จากการเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (Reward Value) กับการลงทุนลงแรง (Expenditure) และพันธะผูกพันที่จะตามมา (Liabilities) ถ้าผลตอบแทน หรือประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุนลงแรง คนเราจะแสวงหาข่าวสารนั้น ๆ แต่ถ้าผลประโยชน์น้อยกว่าการลงทุน ก็อาจไม่สนใจต่อข่าวนั้น

แบบแผนการเลือกใช้ช่องทาง

1) จำนวนช่องทางกับประเภทข้อมูล

กิจกรรมการแสวงหาข้อมูลของนักเรียนเอ เอฟ เอส จึงประกอบด้วยการใช้ช่องทางทั้งแบบทางเดียว และแบบหลายทางในการแสวงหาข้อมูลทั้ง 3 ประเภท โดยที่การใช้ช่องทางแบบทางเดียว จะเป็นช่องทางที่ใช้สื่อมวลชนมากกว่าสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ ทั้งนี้เพราะการเลือกใช้ช่องทางดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับประเภทของข้อมูลที่แสวงหาด้วย ถ้าเป็นข้อมูลประเภทข่าวสารความเป็นไปทั้งใน

และต่างประเทศ การใช้ช่องทางเดียวคือ สื่อมวลชนก็ให้ข้อมูลที่เพียงพอได้ เพราะสื่อมวลชนมีหน้าที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอยู่แล้ว และสามารถหาข้อมูลข่าวสารเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่นักเรียนเอ เอฟ เอสในกลุ่มตัวอย่างใช้เป็นภาษากลางได้ไม่ยาก จึงไม่จำเป็นต้องใช้ช่องทางอื่น เช่น สื่อบุคคล หาข้อมูลเพิ่มเติมช่วยอีก แต่ก็ยังมีเหตุผลอื่นที่ต้องทำให้นักเรียน ใช้ช่องทางที่เป็นสื่อบุคคลเข้ามาร่วมด้วย ซึ่งจะกลายเป็นการใช้ช่องทางแบบหลายช่องทางดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

2) รูปแบบการใช้ช่องทางหลายช่องทาง

การใช้ช่องทางหลายช่องทางในการวิจัยครั้งนี้ ผลที่ได้คือ การใช้ช่องทางที่เป็นสื่อบุคคล ร่วมกับสื่อมวลชนควบคู่กันมากที่สุด โดยที่การใช้ช่องทางในลักษณะดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับประเภทของข้อมูลด้วย กล่าวคือ นักเรียนจะสื่อบุคคลเป็นช่องทางแรก และใช้มากที่สุด เมื่อแสวงหาข้อมูลประเภทที่นำมาใช้ในการปรับตัว เพราะเป็นข้อมูลเพื่อนำไปปฏิบัติ และเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน จึงต้องอาศัยคำอธิบาย เพื่อให้เข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับคนไทยได้ หลังจากนั้นก็จะใช้ช่องทางที่เป็นสื่อมวลชน เพื่อไปหาข้อมูลเพิ่มเติมอีก

ส่วนการใช้ช่องทางแรกเป็นสื่อมวลชน และช่องทางที่สองเป็นสื่อบุคคล เกิดขึ้นเพียงกรณีเดียวคือเมื่อนักเรียนต้องการแสวงหาข้อมูลประเภทที่เป็นข่าวสารบ้านเมือง ที่เป็นข่าวเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจในประเทศไทย โดยมีขั้นตอนการใช้ช่องทางแรกแสวงหาข้อมูลคือ การใช้สื่อโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์เพื่อติดตามข่าวมาเรื่อย ๆ และขณะที่ใช้สื่อโทรทัศน์ นักเรียนจะเกิดความไม่เข้าใจในสิ่งที่ผู้อ่านข่าวกำลังรายงานอยู่ เพราะรายงานเป็นภาษาไทย และพูดเร็วในความคิดของคนต่างชาติ จึงทำให้ต้องอาศัยสื่อบุคคลเป็นช่องทางที่สอง เพื่ออธิบายและแปลข่าวนั้นให้ฟัง

การใช้ช่องทางมากกว่า 1 ช่องทางเพื่อการแสวงหาข้อมูลของนักเรียนเอ เอฟ เอส สามารถสรุปเหตุผลประกอบได้ดังนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด และเพิ่มมากขึ้นจากที่ได้จากช่องทางแรก
2. ไม่สามารถทำความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากช่องทางแรกได้เพียงพอ
3. อาจจะได้ข้อมูลที่รวดเร็วกว่าในระหว่างที่รอข้อมูลจากช่องทางแรก เช่น กรณีของนักเรียนที่ต้องการหาข้อมูล เรื่องมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ

เมื่อนำผลการวิจัยเรื่องการใช้ช่องทางเพื่อการแสวงหาข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดของ Donohew & Tipton เป็นกรอบ จะได้ผลดังนี้

ในแบบจำลองการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ตามแนวคิดของ Denohew & Tipton มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ จินตภาพ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ส่วน

ส่วนแรกเป็นผลของประสบการณ์ในช่วงชีวิตซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย ความเชื่อ และความรู้ที่ได้จากการแสวงหามา

ส่วนที่สองเป็นภาพความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง และการประเมินค่าความสามารถของตน ในการจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ

ส่วนที่สาม เป็นจินตภาพที่มีการกำหนดวิธีการจัดการกับข้อมูล ด้วยกลวิธีที่เป็นรูปแบบการแสวงหาข้อมูลของแต่ละคน

เนื่องจากในปัจจุบัน มีข้อมูลข่าวสารในปริมาณมากเกินกว่าที่บุคคลจะรับได้ทั้งหมด ในเวลาเดียว ดังนั้นจึงต้องมีการตัดสินใจ โดยดูว่าข้อมูลใดมีความสำคัญ และไม่สำคัญ และข้อมูลใดจะสนับสนุน หรือมีความคลาดเคลื่อนจากความเชื่อ เป้าหมายที่มีอยู่ กลวิธีจัดการกับข้อมูลจึงเกิดขึ้นเป็นกิจกรรมการแสวงหาข้อมูล ดังตัวอย่างการแสวงหาข้อมูลของกรณีของ Mr. Kurt ดังนี้

เมื่อนักเรียนตัดสินใจว่า จะใช้เวลาว่างช่วงปิดเทอมก่อนเดินทางกลับ (ประมาณ 2 เดือน) เพื่อเตรียมความพร้อม เพื่อกลับไปเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่ประเทศของตน แทนที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมไทยตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ เพราะเห็นว่าจะไม่ได้ประโยชน์มากนัก เพราะเป้าหมายของการใช้เวลาที่เหลืออยู่คือ การได้มีโอกาสเตรียมตัวเพื่อกลับไปใช้ชีวิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ดังคำให้สัมภาษณ์ของอาจารย์ที่ปรึกษาของ Mr. Kurt ดังนี้

"ช่วงปิดเทอมตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงพฤษภาคมซึ่งเป็นเดือนที่เขาจะกลับ เขาก็บอกว่ายากมีอะไรทำ เขาก็เสนอไปว่าสนใจจะฝึกทำงานฝีมือที่เกี่ยวกับของไทยไหม เขาก็พูดเป็นนัยๆ ว่าที่เราเสนอเขา เขาคงไม่ได้นำไปใช้ที่นั่น ทำทางเขาไม่สนใจ เขาสนใจที่จะเรียน course ที่เป็นหลักสูตรนานาชาติ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับไปเรียนที่มหาวิทยาลัย เมื่อเขากลับไปอเมริกาแล้วมากกว่า" (ณจิตต์ รัตน์ลักษณ์, สัมภาษณ์ 21 มกราคม 2542)

นักเรียนก็ได้เริ่มต้นกระบวนการแสวงหาข้อมูลจากช่องทางต่าง ๆ โดยเมื่อนำขั้นตอนในการแสวงหาข้อมูล กับช่องทางที่ใช้มาใช้กับแนวคิดในการแสวงหา และจัดกระบวนการข้อมูลของ Donohew & Tipton ที่มีจินตภาพเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่ง จะสามารถอธิบายได้ดังนี้

ก่อนที่นักเรียนจะแสวงหาข้อมูล นักเรียนจะนำความสนใจที่มี คือการเรียนในหลักสูตรนานาชาติ เพื่อเตรียมตัวสำหรับการเรียนในมหาวิทยาลัยเมื่อเดินทางกลับไป มาเปรียบเทียบกับจินตภาพที่

มีอยู่ เกี่ยวกับช่องทางที่จะสามารถใช้หาข้อมูลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อดูว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ถ้าสอดคล้องกันก็จะดำเนินการแสวงหาข้อมูลต่อไป โดยจินตภาพของการใช้สื่อที่นักเรียนมีอยู่คือ

จากจินตภาพส่วนแรกคือ หลังจากที่อยู่เมืองไทยมาระยะหนึ่ง นักเรียนก็ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ว่า สื่อบุคคลสามารถเป็นช่องทางในการแสวงหาข้อมูลได้ ดังนั้นจึงนำประสบการณ์ส่วนนี้เก็บไว้ใช้เมื่อถึงคราวที่ต้องการจะแสวงหาข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

จินตภาพส่วนที่สองคือ การประเมินความสามารถของตนเอง ที่จะชวนขยายหาแหล่งที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันที่มีเปิดสอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษ ซึ่งนักเรียนก็ประเมินได้ว่ามีเวลา และความสามารถพอที่จะใช้ช่องทางต่างๆ เพื่อแสวงหาข้อมูลได้

จินตภาพในส่วนสุดท้ายนี้ นักเรียนก็มีการกำหนดวิธีที่จะแสวงหาข้อมูล โดยใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นแนวทาง โดยเริ่มจากการใช้สื่อบุคคลเป็นช่องทางแรกในการแสวงหาข้อมูล

เมื่อความสนใจที่นักเรียนมีเกี่ยวกับหลักสูตรนานาชาติ ถูกนำมาเปรียบเทียบกับจินตภาพแล้ว พบว่ามีความสอดคล้องกัน นักเรียนก็ดำเนินการแสวงหาข้อมูล โดยมีขั้นตอนการได้มาซึ่งข้อมูลคือ การใช้ช่องทางที่เป็นสื่อบุคคลเป็นช่องทางเริ่มแรก โดยเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นแหล่งข้อมูล ข้อมูลที่ได้ยังไม่สามารถทำให้เป้าหมายที่ตั้งไว้บรรลุได้ เพราะไม่มีสถาบันระดับอุดมศึกษาที่เปิดหลักสูตรนี้ในจังหวัดที่นักเรียนอยู่ (จ. ระยอง) และได้คำแนะนำให้ติดต่อกับอีกแหล่งข้อมูลหนึ่ง คือเจ้าหน้าที่สำนักงานเอ เอฟ เอลที่กรุงเทพฯ ฯ ดังนั้นแหล่งข้อมูลต่อมาก็คือยังเป็นช่องทางเดิมคือ สื่อบุคคล แต่ในขณะที่นักเรียนรอการให้ข้อมูลอยู่จากช่องทางนี้ นักเรียนก็เห็นว่าตนเองก็มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลอื่นได้ด้วยตนเอง นั่นคือแหล่งข้อมูลอินเทอร์เน็ต ดังนั้น นักเรียนจึงเลือกใช้ช่องทางอีกช่องทางหนึ่งคือ สื่อมวลชน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล

เมื่อนักเรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูลทั้ง 2 ประเภทได้แล้ว และได้ข้อมูลที่ต้องการจากทั้ง 2 ช่องทาง ขั้นตอนต่อไปคือการดำเนินการกับข้อมูลที่ได้มา โดยติดต่อสมัครเรียนกับสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรนั้น คือที่มหาวิทยาลัยมหิดล และจากข้อมูลที่ได้มานี้ ก็ประเมินช่องทางการแสวงหาข้อมูลจากสื่อบุคคล และสื่อมวลชน และปรับเปลี่ยนจินตภาพที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาข้อมูล จากช่องทางที่เป็นสื่อบุคคลว่า ถึงแม้ว่าจะให้ข้อมูลได้ แต่ก็มีขีดจำกัดในการให้ข้อมูลบางประเภท และสื่อมวลชนก็สามารถเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะให้ข้อมูลได้

การแสวงหาข้อมูลของนักเรียนเอ เอฟ เอส มีผลที่สอดคล้องกับแนวความคิดของแอดคินที่กล่าวถึงการเลือกรับข่าวสารไว้ว่า คนเราจะเลือกแสวงหาข่าวสาร เมื่อประเมินผลที่จะได้จากการลงทุนลงแรงแล้วว่า ถ้าผลตอบแทนหรือประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าการลงทุน ก็จะตัดสินใจเลือกการแสวงหาข่าวนั้น ๆ ดังตัวอย่างในกรณีข้างต้นนี้ที่นักเรียนได้พิจารณาแล้วว่าการแสวงหาข้อมูลในเรื่องนี้จากช่องทางต่างๆ ถึง 2 ช่องทาง จะให้ผลประโยชน์แก่เขาคุ่มค่ากับการลงทุนลงแรง เพราะจะทำให้เขาได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือได้เรียนเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมเมื่อเขาเดินทางกลับไป เพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และเพื่อใช้เวลาว่างที่เหลืออยู่ช่วงก่อนกลับซึ่งตรงกับช่วงปิดเทอม ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด จึงตัดสินใจแสวงหาข่าวสารนั้น ๆ

ส่วนที่ 5 รูปแบบการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของนักเรียนเอ เอฟ เอสต่างชาติ

การที่ผู้ที่เข้าไปอยู่ในอีกวัฒนธรรมหนึ่งมีความแตกต่างกันในการปรับตัว สามารถอธิบายได้จากการสื่อสารที่เกิดขึ้น ซึ่งการสื่อสารนี้ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการปรับตัวต่างวัฒนธรรม เพราะการปรับตัวจะเกิดขึ้นได้ด้วยการสื่อสารระหว่างผู้มาใหม่กับสภาพแวดล้อมที่เขาเข้าไปอยู่ การสื่อสารเป็นเพียงหนทางเดียวเท่านั้น ที่จะทำให้ผู้มาใหม่เรียนรู้สัญลักษณ์ต่างๆ และสามารถทำกิจกรรมของตนเอง และร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ

จากผลการวิจัยที่ได้ในส่วนของบทบาทของสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจกับการปรับตัว สามารถสรุปรูปแบบการสื่อสารขณะที่นักเรียนอยู่ในประเทศไทย ตามจุดประสงค์ในการสื่อสารได้เป็น 4 จุดประสงค์ คือ

1. การสื่อสารเพื่อแสวงหาข้อมูล
2. การสื่อสารเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ และให้ความเพลิดเพลิน
3. การสื่อสารกับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนไทย
4. การสื่อสารเพื่อติดต่อเชื่อมโยงกับคนในประเทศของนักเรียน

การสื่อสารในแต่ละจุดประสงค์เหล่านี้ มีรูปแบบการสื่อสารดังนี้คือ

1. การสื่อสารเพื่อแสวงหาข้อมูล ซึ่งมีรูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชน

การแสวงหาข้อมูลด้วยการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน มีรายละเอียดในการใช้แหล่งข้อมูลประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ประเภทสื่อมวลชนที่ใช้และข้อมูลที่ได้

ผลการศึกษาพบว่าสื่อมวลชนที่นักเรียนใช้ แล้วได้ข้อมูลตามที่ต้องการ ได้แก่

1. หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ

สื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ถูกใช้มากที่สุด ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับข่าวสารสถานการณ์ในประเทศไทย และในประเทศของนักเรียน เมื่อต้องการที่จะรู้ว่ามิอะไรเกิดขึ้นบ้าง และ เพื่อติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองตน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับตัวด้านสภาพจิตใจ มีนักเรียนที่ใช้หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษเพื่อหาข้อมูลประเภทนี้จำนวน 7 คน เช่นกรณีของ Miss Vanessa ที่ข่าวการลดค่าเงินในประเทศบราซิล ทำให้นักเรียนเกิดความกังวลว่าจะส่งผลกระทบต่อครอบครัวของนักเรียน ที่ประเทศบราซิลหรือไม่ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการอยู่หรือต้องเดินทางกลับของนักเรียนด้วย นักเรียนจึงต้องหาข้อมูลจากสื่อที่มีอยู่ใกล้ตัวในขณะนั้น คือ หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่โรงเรียน

สาเหตุที่มีนักเรียนใช้สื่อประเภทนี้มาก ก็เพราะเป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายที่สุด ทั้งในแง่ของสถานที่ที่จะใช้ และในแง่ของด้านการสื่อสารที่ได้สารตามที่ต้องการอย่างค่อนข้างครบถ้วน เนื่องจากเป็นภาษาอังกฤษ มีให้อ่านได้ที่โรงเรียน และถ้าจะหาซื้อเองก็ไม่ลำบาก เพราะในร้านขายหนังสือในเมืองที่นักเรียนอยู่ ซึ่งก็มีทั้งร้านที่อยู่ในละแวกบ้านหรือโรงเรียนของนักเรียน หรือ ร้านที่อยู่ไกลออกไปอีกหน่อยแต่ก็ไม่ลำบาก ตัวอย่าง กรณีของ Miss Ruth ที่อยู่ จังหวัดเชียงใหม่ จะซื้อหนังสือพิมพ์เองทุกอาทิตย์ ซึ่งร้านที่อยู่ใกล้โรงเรียนมักจะหมดเร็ว เพราะสั่งมาน้อย นักเรียนจึงต้องให้ผู้ปกครองพาไปแวะซื้อก่อนกลับบ้าน ที่ร้านขายหนังสือในเขตใจกลางเมือง นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ยังเป็นสื่อที่สะดวกที่จะใช้เวลาใดก็ได้ ต่างกับสื่อโทรทัศน์ หรือวิทยุที่ต้องมีเวลาที่แน่นอนเพื่อติดตามข่าวต่าง ๆ

2. สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ

การเข้ามาอยู่ในอีกสภาพแวดล้อมหนึ่งที่แตกต่างออกไปจากเดิม ทำให้นักเรียนเกิดความสงสัย ไม่แน่ใจในบางเรื่องที่พบเห็น ดังนั้นหนังสือประเภทที่มีข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย เช่น วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนไทยในภาคต่าง ๆ ศาสนาพุทธ อาหารไทย และการสื่อสารด้วยภาษาไทย ฯลฯ จะเป็นหนังสือที่นักเรียนให้ความสนใจมาอ่าน เพราะต้องการข้อมูลในเรื่องเหล่านี้เพิ่มเติม โดยมีนักเรียนที่ใช้สื่อนี้จำนวน 6 คน

เหตุผลในการใช้สื่อนี้คือ เข้าถึงง่ายในแง่ของแหล่งที่จะเข้าไปใช้ และการสื่อสารที่ได้สารตามที่ต้องการอย่างค่อนข้างครบถ้วน เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ เพราะหนังสือที่นักเรียนใช้ก็เป็นหนังสือภาษาอังกฤษ ซึ่งสามารถหาอ่านได้จากห้องสมุดของโรงเรียน หรือถ้าที่ห้องสมุดมี แต่ไม่

เพียงพอกับความต้องการข้อมูลประเภทใดประเภทหนึ่ง นักเรียนก็จะไปใช้ห้องสมุดของจังหวัด เช่น Mr. Jorge ที่มักจะไปห้องสมุดที่ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา อาทิตย์ละ 2-3 ครั้ง เพื่อหาหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทย และข้อมูลของจังหวัดนครราชสีมา หรือ กรณีของ Miss Ruth ที่จะไปใช้ห้องสมุด AUA ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อหาหนังสือที่มีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และการเมืองไทย เพราะเป็นเรื่องที่ตนสนใจมาก แต่ห้องสมุดที่โรงเรียนจะมีหนังสือประเภทนี้ที่เป็นภาษาอังกฤษน้อย

3. Internet

การใช้ Internet จะเป็นการค้นหาข้อมูลที่ตนสนใจอยากรู้ และข้อมูลที่ก่อให้เกิดความกังวลใจ โดยมีนักเรียนที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลจำนวน 5 คน เช่น กรณีของ Mr. Andres ที่เห็นภาพข่าวเรื่องแผ่นดินไหวที่ประเทศ Colombia จากหนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่พี่สาวนำมาให้ดู ก็รู้สึกไม่สบายใจ เครียด และเมื่อไปถึงที่โรงเรียนก็ไม่มีหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ แต่มีอินเทอร์เน็ต จึงไปเปิดดู ซึ่งเมื่อรู้รายละเอียดแล้ว ก็ทำให้หายกังวลใจไปได้ เพราะได้รู้ว่าไม่ใช่บริเวณที่ครอบครัวของนักเรียนอาศัยอยู่ หรือ ข่าวการขึ้นศาลของประธานาธิบดีคลินตัน , การเข้า homepage ของนิตยสารที่มีข่าวจากประเทศเยอรมันทุกอาทิตย์ เพื่อจะได้รู้ว่ามิอะอะไรเกิดขึ้นบ้าง

นอกจากจะใช้หาข้อมูลที่เป็นข่าวสารแล้ว ก็มีนักเรียนที่ใช้อินเทอร์เน็ตหาข้อมูลที่เป็นความสนใจของตนด้วย ดังกรณีของ Mr. Kurt ที่ใช้อินเทอร์เน็ตหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ เพื่อที่จะได้ไปเรียนช่วงปิดเทอมก่อนกลับไปประเทศของตน

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สื่อนี้ ให้เหตุผลว่า เป็นสื่อที่เข้าถึงง่ายในแง่ของแหล่งที่จะเข้าไปใช้ คือที่โรงเรียนจะมีให้ใช้ได้ หรือมีให้บริการตามศูนย์การค้า ใหญ่ เช่น ในจังหวัดนครราชสีมา แต่นักเรียนที่ไม่ใช้สื่อนี้ ก็ให้เหตุผลว่า การจะเข้า web site ได้แต่ละที ใช้เวลานานเกินไป ไม่ทันใจ

4. โทรทัศน์

การสื่อสารผ่านทางสื่อโทรทัศน์ของนักเรียน เอ เอฟ เอสต่างชาติ เป็นไปเพื่อรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับรายงานข่าวประจำวันมากกว่าจะเป็นข่าวที่สนใจติดตามอยู่ เช่น เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศ และต่างประเทศเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์เท่านั้น เหตุผลที่นักเรียนใช้สื่อนี้ไม่มากนัก ทั้งๆ ที่ก็เป็นสื่อที่มีอยู่ที่บ้านของทุกคน เนื่องมาจากว่า การที่จะได้ข้อมูลข่าวสารอย่างที่ต้องการจริงๆ นั้นไม่น่าจะยาก เพราะไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าจะมีข่าวนั้นเสนอหรือไม่ในวัน-เวลาที่นักเรียนดู และข่าวสารที่ได้รับก็เป็นภาษาไทย ทำให้ยากต่อการเข้าใจได้ทั้งหมด ถ้าดูข่าวก็ต้องให้คนไทยช่วยแปลให้อีกที ถ้าอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษเลยจะง่ายกว่า

ผลพลอยได้จากการที่นักเรียนเปิดรับสื่อโทรทัศน์เพื่อแสวงหาข่าวสารข้อมูลคือ ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคนไทยเพิ่มขึ้นด้วย เช่น คนไทยชอบอะไร ชอบเพลงแบบไหนโดยดูจากเวลาที่มี concert ในโทรทัศน์ หรือ ทำให้ได้รู้รูปแบบวิถีชีวิตของคนไทย และประเพณี วัฒนธรรมไทยจากรายการประเภทสารคดี หรือรายการพิเศษในวันสำคัญต่างๆ ซึ่งก็เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ปรับตัวโดยการพูดคุย หรือปฏิบัติตัวกับคนไทยได้ เช่น กรณีของ Mr. Jorge

5. วิทย์

สื่อวิทย์เป็นเพียงสื่อเดียวที่นักเรียนให้ข้อมูลว่า ถ้าต้องการจะได้รับข้อมูลในเรื่องใดจะไม่ใช้สื่อประเภทนี้ เพราะวิทย์ส่วนใหญ่ออกอากาศเป็นภาษาไทย และไม่รู้ว่าจะมีข่าวสารข้อมูลใดมาเสนอ ถ้าจะใช้ก็จะเป็นเพื่อความบันเทิงมากกว่า

1.2 การสื่อสารกับสื่อบุคคล

สำหรับการแสวงหาข้อมูลจากสื่อบุคคลขณะที่อยู่ในประเทศไทย สามารถสรุปกลุ่มคนที่นักเรียนใช้สื่อสารเพื่อแสวงหาข้อมูลได้ดังนี้

กลุ่มบุคคลที่สื่อสารด้วยและข้อมูลที่ได้

1. กลุ่มบุคคลชาวไทย ซึ่งได้แก่

- ครอบครัวอุปถัมภ์ และญาติของครอบครัวอุปถัมภ์
- ครูที่ปรึกษา , ครูที่สอนนักเรียน
- เพื่อนนักเรียนไทย
- นักเรียนเอ เอฟ เอสชาวไทย ที่กลับมาจากประเทศต่าง ๆ
- เจ้าหน้าที่เอ เอฟ เอสที่สำนักงานใหญ่
- บุคคลทั่วไป คือ อาจารย์ / นักวิชาการ ที่จัดบรรยายในหัวข้อต่าง ๆ , คนขายของ คนขับรถรับจ้าง

ข้อมูลที่นักเรียนแสวงหาจากบุคคลเหล่านี้ ประกอบด้วย

- ภาษาไทย ดังกรณีของ Mr. Andres และ Mr. Gerardo
- การปฏิบัติตัวในสังคมไทย เช่น การปฏิบัติต่อผู้อื่น , การปฏิบัติตัวต่อผู้ใหญ่ , วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนไทย เช่น การทักทาย , การทำบุญ
- ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยอย่างกว้าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์, ศาสนา ,การเมือง

- การเรียนภาคฤดูร้อนหลักสูตรนานาชาติ ในระดับอุดมศึกษา กรณี Mr. Kurt ตัวอย่างของนักเรียนที่แสวงหาข้อมูลเหล่านี้ ด้วยสื่อบุคคล มีดังนี้

Mr. Gerardo

"ใช้วิธีการเรียนภาษาไทย โดยการออกไปหาประสบการณ์ในการพูดคุยกับคนไทยกลุ่มอื่น ที่ทำบ่อยเลยคือ เวลานั่งรถแท็กซี่ไปที่ต่าง ๆ เวลาเข้าไปเที่ยวกรุงเทพ ก็จะคุยกับคนขับโดยมี Dictionary ในมือคอยเปิดไปคุยไป ถ้าคำไหนที่พูดไปแล้วคนขับแท็กซี่ไม่เข้าใจ ก็จะเปิด dictionary ให้ดู แล้วเขาก็จะร้อง 'อ้อ..' แล้วตนก็จะให้เขาออกเสียงศัพท์คำนั้นเป็นภาษาไทย ให้ฟัง หรือถ้าคนขับถามคำถาม ตนก็ต้องใช้ dictionary เปิดคุยกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่คิดว่าดี เพราะได้ดูความหมาย และก็จะจดจำเอาไว้ใช้พูดในครั้งต่อ ๆ ไป...เวลาไปซื้อของตามร้านค้า ก็ทำอย่างเดียวกัน ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ก็จะเรียนรู้ภาษาไทยได้เอง แต่ถ้าอยู่แต่ในโรงเรียนก็จะไม่ค่อยได้อะไร"

Miss Ruth

"เป็นคนที่มีกิจกรรมเยอะ...อยากรู้อะไรใหม่ ๆ อย่างเวลาเมื่ออภิปรายที่ไหนก็อยากไปฟัง ที่เคยไปก็ที่มหาวิทยาลัยพายัพ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคมวิทยา ชาวเขา แล้วก็เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเมืองไทย"

อาจารย์ ณจิตต์ อาจารย์ที่ปรึกษาของ Mr. Kurt

"ถ้าเขาอยากทำอะไรอย่างอื่นก็จะมาปรึกษาเรา ถ้าสิ่งที่เขาจะทำไม่สามารถทำได้ในจังหวัดระยอง อย่างเช่น เขาจะหาที่เรียนระดับอุดมศึกษาที่เป็นหลักสูตรนานาชาติ เพื่อเตรียมพร้อมเวลากลับไป เพราะเขาต้องเข้าเรียนมหาวิทยาลัย ซึ่งในระยองก็ไม่มีที่จะสอนได้เป็นภาษาอังกฤษด้วย ก็จะบอกแหล่งให้เขาติดต่อต่อไป"

2. จากกลุ่มบุคคลต่างชาติ (ชาติเดียวกับนักเรียน) ซึ่งได้แก่

- ครอบครัวที่ประเทศของนักเรียน

ข้อมูลที่แสวงหาจากบุคคลกลุ่มนี้ ประกอบด้วย

- ข่าวสารเหตุการณ์ในประเทศของนักเรียน เช่น การลดค่าเงินในประเทศบราซิล
- คะแนนการแข่งขันกีฬา Ice hockey ในประเทศอเมริกา

ตัวอย่างของนักเรียนที่แสวงหาข้อมูลด้วยสื่อบุคคลกลุ่มนี้ ได้แก่

Miss Vanessa

"ตอนแรกเลยที่รู้ข่าวนี้ เพื่อนนักเรียนที่โรงเรียนมาถามว่ารู้เรื่องที่ประเทศบราซิลดัดค่าเงินไหม ก็ไม่รู้เรื่อง พอติดต่อนั้นอยู่ที่โรงเรียนก็เลยไปเปิดอินเทอร์เน็ตดู ก็พอจะรู้ พอกลับถึงบ้านก็โทรศัพท์ไปถามแม่ที่บราซิล เพราะอยากรู้ว่าที่บ้านเป็นยังไงบ้าง แล้วจะมีผลอะไรกับคนบราซิลบ้าง"

Mr. Kurt

"เป็นแฟนกีฬา พอมายอยู่ที่เมืองไทยไม่รู้ว่่าทีมโปรดของตนมีผลการแข่งขันเป็นอย่างไรบ้าง ก็โทรถามแม่ เพราะไม่มีฉายทางเมืองไทย เช่นกีฬา Ice Hockey หรือบางทีก็ให้แม่ส่งหนังสือกีฬามาให้ด้วย"

2. การสื่อสารเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ และให้ความเพลิดเพลิน มีรูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การสื่อสารเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ และหาความเพลิดเพลินผ่านทางสื่อมวลชน

จากข้อมูลของนักเรียนที่สื่อสารผ่านทางสื่อมวลชนในขณะที่อยู่ในประเทศไทยพบว่า อีกบทบาทหนึ่งของสื่อมวลชน ที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนักเรียน ก็คือการใช้สื่อมวลชนเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ และสร้างความเพลิดเพลินให้กับนักเรียน เช่นในกรณีที่นักเรียนเกิดความรู้สึกตึงเครียด และอยากจะระบายอารมณ์ หรือในเวลาที่นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่มีอะไรจะทำในเวลาว่างทั้งที่โรงเรียน และที่บ้าน หรือไม่มีใครให้พูดคุยด้วย เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียดในการสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชนดังนี้

ประเภทสื่อมวลชนที่ใช้

1. โทรทัศน์

สื่อโทรทัศน์ เป็นการสื่อสารผ่านทางสื่อมวลชนที่นักเรียนเลือกใช้เพื่อผ่อนคลายความเครียดและความเบื่อหน่ายขณะอยู่ที่บ้าน โดยมีนักเรียนที่ใช้สื่อนี้เพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว 4 คน นักเรียนที่เลือกใช้สื่อนี้ได้ให้เหตุผลว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายขณะที่อยู่ที่ครอบครัว และเมื่อมีความรู้สึกสบายใจ หรือเกิดความเหงา ก็มักจะเกิดขึ้นเมื่อเวลาอยู่ที่ครอบครัว ดังนั้น ส่วนใหญ่จะไม่รู้ไประบายที่ไหน กับใคร ก็หาทางระบายอารมณ์ออกมาโดยใช้วิธีดูโทรทัศน์ เพื่อให้ลืมๆ และให้เวลาผ่านไป

เช่น กรณีของ Miss Sabine นอกจากนี้ก็จะดูโทรทัศน์เมื่อไม่มีอะไรจะทำ เช่นกรณีของ และ Mr. Gerardo ที่ชอบดูละคร ถึงแม้ว่าจะฟังไม่ออก เพราะรู้สึกเพลินดีเวลาไม่มีอะไรทำ ดังคำให้สัมภาษณ์

Miss Sabine

“โทรทัศน์จะเป็นเหมือนเพื่อนคนที่ 2 จะเปิดดูเมื่อไม่มีอะไรทำ รู้สึกเบื่อ เพราะเวลาอยู่บ้านแล้วแต่ละคนก็อยู่ในห้องตัวเอง ตนเองก็ไม่มีอะไรทำ ก็จะมานั่งดูโทรทัศน์ เวลานั้นดูจะรู้สึกว่าเวลาผ่านไปเร็วกว่าการนั่งๆ นอนๆ อยู่ในห้องคนเดียว”

Mr. Gerardo

“เวลารว่างๆ อยู่บ้านไม่มีอะไรทำ ก็จะดูโทรทัศน์ บางเรื่องก็สนุก ดูแล้วก็หัวเราะได้ เพลินดี”

2. สื่อสิ่งพิมพ์

สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือทั่วไป นิตยสาร และหนังสือ Pocket book นักเรียนใช้สื่อประเภทนี้มากเท่ากับสื่อโทรทัศน์ และจะใช้เมื่อเกิดความรู้สึกอยากผ่อนคลาย หรือเวลาเบื่อ เพราะการอ่านจะช่วยให้มีอะไรทำ และไม่หงุดหงิด ซึ่งหนังสือที่อ่านก็มีทั้งซื้อมาอ่านเอง เช่นนิตยสารภาษาเยอรมัน ที่ Miss Sabine จะหาซื้อได้จากร้านขายหนังสือใหญ่ๆ เช่น ที่ห้างเวิร์ลเทรด หรือ The Mall หรือหนังสืออ่านเล่น Pocket book ที่ Mr. Kurt ให้ทางครอบครัวที่อเมริกาส่งมาให้ หรือ Mr. Andres ที่อ่านหนังสือเพื่อให้มีอะไรทำ ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์

Mr. Kurt

“เป็นคนชอบอ่านหนังสือ บางวันถ้ากลับบ้านมาแล้วไม่มีอะไรทำ ก็จะเข้าห้องนอนอ่านหนังสือ บางทีก็เป็นหนังสือที่แม่ส่งมาให้จากอเมริกา จะหงุดหงิดถ้าอยู่ว่างๆ”

Mr. Andres

“เวลารู้สึกเบื่อ ไม่ได้ออกไปไหน ก็จะอ่านหนังสือให้มีอะไรทำ”

3. Internet

การสื่อสารที่เกิดขึ้นผ่านทางสื่อ Internet นักเรียนจะใช้สื่อนี้มากที่โรงเรียนเมื่อมีเวลารว่างจากการเรียน เปิด website ต่าง ๆ ดูสิ่งที่น่าสนใจ เหตุผลที่ใช้สื่อนี้คือ การเข้าถึงสื่อทำได้ง่าย และมีสิ่งที่น่าสนใจใหม่ ๆ อยู่ตลอด โดยนักเรียน 2 คนในจำนวนนักเรียนที่ใช้ทั้ง 3 คน (Miss Vanessa, Mr. Neil, Mr. Gerardo) ใช้สื่อนี้ที่โรงเรียนเมื่อมีเวลารว่าง ดังตัวอย่างคำให้สัมภาษณ์ของ Mr. Gerardo ดังนี้

“เวลาอยู่โรงเรียน ส่วนมากจะนั่งอยู่ที่ห้องสมุด ชอบมาอยู่ที่นี่เพราะได้ใช้ internet ได้ด้วย และปกติก็มีเวลาว่างอยู่ ไม่ได้เข้าเรียนกับเพื่อนเพราะฟังครูพูดภาษาไทยไม่รู้เรื่อง เลยมานั่งเล่น internet”

3. วิทย์

นักเรียนจะใช้สื่อวิทย์เพื่อผ่อนคลายความเครียด เพื่อหาความบันเทิงให้กับตนเอง โดยการฟังเพลง นักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพฯ ที่สามารถรับฟังรายการภาคภาษาอังกฤษได้ ก็จะฟังเพลงภาษาอังกฤษ เช่น Miss Sabine ที่ให้สัมภาษณ์ว่า

“จะฟังวิทย์มาก จะเปิดทันทีที่เข้าห้องนอน ชอบฟังเพลงสถานีภาษาอังกฤษ FM 95.5 ชอบมาก...โดยเฉพาะถ้าวันไหนอารมณ์ไม่ดี ถ้าได้ฟังจะรู้สึกดีขึ้น”

และสำหรับนักเรียนที่อยู่ต่างจังหวัด เช่น Mr. Jorge ที่อยู่ จังหวัดนครราชสีมา ที่ถึงแม้ว่าไม่รู้ว่ามีสถานีวิทยุภาคภาษาอังกฤษหรือไม่ แต่นักเรียนก็มีความสุขที่ได้ฟัง และชอบฟังเพลงไทยด้วย ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

“ไม่รู้ว่ามีสถานีภาคภาษาอังกฤษหรือไม่ แต่ก็ฟังเพลงไทยได้ และชอบฟังวิทย์มาก เปิดฟังทั้งตอนเช้าตอนตื่นนอน และตอนเย็น ฟังเพลงไทย ตอนนี้รู้จักนักร้องหลายคนแล้ว เช่น นิโคล ทาทา โลโซ ร้องเพลงของศิลปินพวกนี้ก็พอได้ด้วย ชอบ ยังซื้อเทปด้วยเลย”

จากการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนทั้งก่อนมาและขณะที่อยู่ในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทกับการปรับตัวของนักเรียนได้ดี ในแง่ของประสิทธิภาพในการให้ข้อมูลที่เป็นภาพโดยทั่วไป ทำให้นักเรียนรู้จักประเทศไทยได้มากขึ้น และช่วยลดความกังวลใจเมื่อนักเรียนเกิดความไม่แน่ใจ และช่วยให้ความบันเทิงเมื่อนักเรียนรู้สึกเหงา หรือไม่สบายใจ การสื่อสารผ่านสื่อมวลชนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นักเรียนใช้ในการปรับตัวได้

2.2 การสื่อสารเพื่อผ่อนคลาย และหาความเพลิดเพลินผ่านทางสื่อบุคคล

จากข้อมูลของนักเรียนที่สื่อสารผ่านทางสื่อบุคคลในขณะที่อยู่ในประเทศไทยพบว่า สื่อบุคคลมีบทบาทอีกอย่างหนึ่งคือ สามารถเป็นที่ผ่อนคลาย และให้ความเพลิดเพลินแก่นักเรียนได้ ซึ่งมีรายละเอียดในการสื่อสารผ่านทางสื่อบุคคลดังนี้

ประเภทสื่อบุคคลที่ใช้

สื่อบุคคลที่มีบทบาทในการช่วยผ่อนคลายขณะที่นักเรียนอยู่ในประเทศไทย ประกอบด้วย บุคคล 2 กลุ่มคือ

- กลุ่มคนไทย ได้แก่ ครอบครัว นักเรียนที่ใช้สื่อบุคคลกลุ่มนี้ คือ Mr. Jorge ซึ่งมีความสนิทกับครอบครัว โดยเฉพาะแม่ และลุงมาก ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

"ตอนมาแรก ๆ จะคิดถึงบ้านมาก แต่ครอบครัวที่นี่ก็ช่วยได้มากโดยการใช้เวลาอยู่ด้วยกัน และพูดคุยกับตน ทำให้รู้สึกดีขึ้นมาก...เวลาที่ต้องการระบายความรู้สึกในช่วงแรกที่มาถึง เช่น เวลามีปัญหากับคนในครอบครัว เช่น ตนกับน้องที่ครอบครัวจะไม่ค่อยคุยกัน ซึ่งตนก็พยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์ด้วยแล้ว แต่ก็ยังไม่ดีขึ้น ก็รู้สึกอึดอัด จึงไประบายกับลุง เพราะลุงพูดภาษาอังกฤษได้ ลุงก็บอกว่าเป็นเพราะนิสัยของน้องเองที่ขี้อาย เป็นคนไม่ค่อยพูด พอได้รู้อย่างนี้ก็สบายใจขึ้น...หลัง ๆ เริ่มพูดภาษาไทยได้บ้าง ก็จะสนิทกับแม่เหมือนกัน สามารถพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง"

กลุ่มคนไทยอีกกลุ่มหนึ่งที่นักเรียนใช้เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ และได้ระบายความรู้สึกด้วยคือ เพื่อนนักเรียนไทยที่โรงเรียน ได้แก่ กรณีของ Miss Sabine ที่มีความสนิทสนมกับเพื่อนนักเรียนไทยมากตั้งแต่ช่วงแรกที่มาถึง เพราะอยากมีเพื่อนเร็ว ๆ และเป็นคนที่ขาดเพื่อนไม่ได้ ดังนั้น เมื่อนักเรียนมีปัญหาจากที่ครอบครัว หรือเรื่องเรียนที่โรงเรียน นักเรียนก็จะปรึกษากับเพื่อนคนไทย แต่ถ้าอยู่ที่บ้าน คนที่สนิทด้วยมากที่สุดที่คุยด้วยได้ คือพี่ชาย ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

"มีเพื่อนที่โรงเรียนที่สนิทมาก 2 คนซึ่งพูดภาษาอังกฤษได้ดี สามารถพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง เวลามีปัญหาจะมาพูดคุยด้วยได้ หรือเวลาเพื่อนมีปัญหาก็จะรับฟัง และให้คำปรึกษาเขาได้ และจะรู้สึกดีที่ช่วยเพื่อนได้...เวลาอยู่บ้านแล้วไม่มีอะไรทำ ไม่มีใครให้คุยด้วยเพราะแต่ละคนอยู่ในห้องของตัวเอง ก็จะไปเคาะประตูห้องพี่ชาย ขอคุยด้วย เพราะต้องการหาคนที่คุยด้วยได้"

- กลุ่มคนต่างชาติ ซึ่งรวมถึงคนชาติเดียวกับนักเรียน และเพื่อนนักเรียนเอฟ เอช ต่างชาติคนอื่น เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทในการเป็นที่ยึดเหนี่ยว และระบายความรู้สึกอัดอั้นของนักเรียน เมื่อมาอยู่ในประเทศไทย นักเรียนที่ใช้สื่อบุคคลกลุ่มนี้ เช่น Mr. Neil ดังคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

Mr. Neil

"ช่วงแรกที่มาอยู่ที่นี่ จะติดต่อกับเพื่อนเอ เอฟ เอสที่มาจากประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ที่อยู่ที่ยังรายเหมือนกันมาก เพราะจะคุยกันเรื่องครอบครัวของแต่ละคน เรื่องปัญหาในครอบครัว เราจะปรึกษากันว่าถ้ามีปัญหาอย่างนี้ ควรทำอะไร พยายามช่วยเหลือกัน เพราะคิดว่าคงมีความรู้สึกคล้ายกัน จึงเข้าใจกัน เช่น ถ้าเป็นปัญหาเรื่องเกี่ยวกับคนไทย ซึ่งเราไม่เข้าใจในตอนแรกที่มาอยู่ การพูดคุยกับคนอื่นที่ไม่ใช่คนไทยก็จะดีกว่า เพราะคนนั้นก็ไม่ใช่ว่าคุยกับคนไทย ก็จะไม่มองว่าตนแปลก และตัวเพื่อนเองก็เจอปัญหามาเหมือนกัน เลยเข้าใจกัน"

นอกจากนี้แล้ว ก็ยังมีอีกกรณีหนึ่งของ Miss Vanessa ที่นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงบทบาทสื่อบุคคลที่เป็นชาติเดียวกับนักเรียน เพื่อผ่อนคลายแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทในการชักจูงให้นักเรียนมีทัศนคติที่เปลี่ยนไปได้ โดยใช้ประสบการณ์ของตนที่มีอยู่ก่อน และจากคำบอกเล่าต่อกันมาของนักเรียนที่มาจากประเทศบราซิลเหมือนกัน มาชักจูง Miss Vanessa ในเรื่องการเรียนรู้ภาษาไทยว่า ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้มาก ให้พอพูดได้ก็เพียงพอแล้ว ดึงคำให้สัมภาษณ์ของผู้ปกครองที่มารู้เรื่องนี้ภายหลังดังนี้

"เขาเก่งภาษาอังกฤษ เพราะฉะนั้นจะไม่ค่อยสนใจหัดเรียนภาษาไทย แล้วรุ่นที่เขามาเป็นรุ่นที่คาบเกี่ยวกับรุ่นก่อนหน้าเขา ตอนเขามา รุ่นก่อนหน้าก็ยังไม่กลับ เขาจะโทรมาหาเรา เราก็ไม่รู้ว่าเขาสอนอะไรกัน พอรุ่นนั้นกลับไปแล้ว Vanessa ก็บอกว่าคนนั้นสอนไว้ว่า ภาษาไทยไม่ต้องเรียนเยอะ เขาจะส่งต่อกันมาเป็นรุ่น ๆ เรียนพูดอย่างเดียวพอ ไม่ต้องเขียนอ่าน ไม่ต้องใส่ใจเยอะ การมีการคาบเกี่ยวรุ่นทำให้เด็กพวกนี้ทำอะไรไปทางเดียวกัน ซึ่งอันนี้ก็เป็นความลับที่เราไม่รู้ แต่เขามาเล่าให้ฟังทีหลัง...มิน่า...ช่วง 2 อาทิตย์แรก ๆ เขาก็ยังสนใจดี แต่พอไปสักพักหนึ่ง เขาแทบจะไม่ได้ให้การบ้านภาษาไทยมาทำเลย เขาบอกครูไม่ได้ให้การบ้าน" (สุจินดา เรื่องวิทยกุล, สัมภาษณ์ 23 มกราคม 2542)

3. การสื่อสารกับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนไทย

ขณะที่นักเรียนเข้ามาอยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ นักเรียนบางคนได้พยายามสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับคนในสังคมไทย หรือเพื่อให้สามารถเรียนรู้ภาษาไทย โดยการสื่อสารที่เกิดขึ้นนี้ เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล และมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสื่อสาร ที่สามารถวิเคราะห์ได้จากปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน ดังมีรายละเอียดของการสื่อสารดังนี้

Miss Sabine

“ปกติตัวเองเป็นคนช่างพูด การเข้าไปพูดคุยกับเพื่อน ๆ ก็เพื่อจะได้มีเพื่อน เพราะเป็นคนที่ขาดเพื่อนไม่ได้ เคยคิดกลัวว่าจะต้องมานั่งอยู่คนเดียว 10 เดือน ไม่มีเพื่อน แต่หลังจากมาโรงเรียนได้ 2 อาทิตย์ ก็มีเพื่อนแล้ว และมีเพื่อนที่สนิทมาก 2 คน คุยกันได้ทุกเรื่อง ช่วงวันหยุดก็จะออกไปเจอกัน ไปเที่ยวบ้านเพื่อนบ้าง หรือไปดูหนังกันบ้าง กับพี่ชายที่บ้าน ถ้ามีอะไรสงสัยหรืออยากคุยด้วยเฉยๆ ก็จะขอคุยด้วยเลย เพราะเป็นคนที่ไม่ชอบเก็บไว้ในใจ”

Mr. Andres

“ที่โรงเรียนจะไม่ชอบพูดคุยกับเพื่อนนักเรียนไทย เพราะคิดไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นก็ยากที่จะมีเพื่อนคนไทย จะไปเที่ยวกับ Gerardo (เพื่อนนักเรียนที่พูดภาษาสเปน) กัน 2 คน ชอบออกไปเที่ยวตามที่ต่าง ๆ เช่นเวลาไปซื้อของแล้วสื่อสารกับคนขายของมากกว่า ได้ฝึกภาษาไทยไปด้วย”

Mr. Gerardo

“ไม่ชอบเด็กนักเรียนไทยที่โรงเรียน เพราะรู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่มากกว่าเด็กนักเรียนไทยที่อายุพอ ๆ กัน เด็กพวกนี้ชอบทำตัวเป็นเด็ก เอาแต่เล่น ไม่ค่อยมีสาระ เลยไม่ค่อยอยากคุยด้วย ชอบคุยกับผู้ใหญ่มากกว่า และจะสื่อสารมากเมื่อไปที่ต่าง ๆ หรือเวลาจะซื้ออะไร ก็ต้องต่อราคา จะได้ซื้อได้ในราคาถูก และเวลานั่งแท็กซี่ไปเที่ยว จะถามคนขับไปเรื่อย ๆ และเปิดพจนานุกรมคุยกันไป คำไหนที่ตนไม่รู้ก็เปิดพจนานุกรมให้คนขับดู แล้วให้เขาพูดเป็นภาษาไทยให้ฟังอีกที ทำแบบนี้เรื่อย ๆ ก็จะฝึกพูดภาษาไทยได้ด้วยตัวเอง ถ้าอยู่แต่ในโรงเรียนก็ไม่ได้อะไร”

จากตัวอย่างของนักเรียนทั้ง 3 คนนี้ จะเห็นได้ว่า การสื่อสารของนักเรียนกับคนไทย มีปัจจัยส่วนบุคคล เป็นสิ่งกำหนดให้นักเรียนเลือกที่จะมี หรือไม่มีปฏิสัมพันธ์ กับคนไทยบางกลุ่ม ในกรณีของ Miss Sabine ซึ่งไม่มีอคติกับคนไทยและมีนิสัยชอบพูดคุย ช่างซักถาม สามารถมีการสื่อสารเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนไทยได้ ไม่มีเลือกว่าจำเป็นต้องเป็นใคร และมีเพื่อนคนไทยที่สนิทมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึง การพยายามเรียนรู้และปฏิบัติตัวให้เป็นส่วนหนึ่งของคนไทย ในขณะที่ Mr. Andres และ Mr. Gerardo จะเลือกสื่อสารกับคนไทยบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากปัจจัยการสื่อสารภายในตัวบุคคลแล้ว พบว่านักเรียนทั้ง 2 คนมีทัศนคติที่ไม่ดีกับเพื่อนนักเรียนไทย และขาดความสามารถที่จะเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของคนที่ถูกเลี้ยงมา ในอีกแบบวัฒนธรรมหนึ่ง และมีการยึดติดกับวัฒนธรรมเดิมของตน ซึ่งก่อให้เกิดการเปรียบเทียบและคิดว่าสิ่งที่ตนพบเห็นในวัฒนธรรมไทย เป็นสิ่งที่

ไม่ถูกต้อง ไร้สาระ เมื่อนักเรียนมีอคติกับคนไทยเช่นนี้ การประพฤติปฏิบัติเมื่อสื่อสารกับคนไทย จึงไม่สามารถสร้าง และรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีกับกลุ่มเพื่อนนักเรียนได้

4. การสื่อสารเพื่อติดต่อเชื่อมโยงกับคนในประเทศของนักเรียน

การติดต่อกับครอบครัวในประเทศของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่นใจ และสบายใจที่ได้รู้ข่าวคราวของคนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิด ซึ่งวิธีการติดต่อที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คนนิยมใช้ก็คือการส่ง E-mail สำหรับการสื่อสารเพื่อจุดประสงค์นี้ สื่อมวลชนประเภทอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่แสดงบทบาทนี้ได้เพียงสื่อเดียว ซึ่งสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้แสดงบทบาทนี้ได้ว่า

1. เป็นสื่อมวลชนที่มีคุณสมบัติให้ผู้ใช้สื่อ สามารถโต้ตอบกลับไปได้ คือเป็นการใช้สื่อแบบสองทาง (two-way communication) ทำให้สะดวกรวดเร็วในการแลกเปลี่ยนข้อมูลของแต่ละฝ่าย
2. เข้าถึงได้ง่าย เนื่องจากในโรงเรียนที่นักเรียนเอเอฟ เอสเรียนอยู่รวม 7 แห่ง ที่มีอินเทอร์เน็ตสำหรับให้นักเรียนเข้าไปใช้ได้ ดังคำให้สัมภาษณ์ของนักเรียน

Miss Ruth

"จะส่ง E-mail ซึ่งที่โรงเรียนมีให้ ไปที่ครอบครัวและติดต่อกับเพื่อนในเยอรมัน ซึ่งทำให้ประหยัดเวลากว่าการเขียนจดหมาย และสะดวกกว่าการโทรศัพท์"

Mr. Kurt

"ใช้อินเทอร์เน็ตติดต่อกับครอบครัวที่อเมริกาทุกวัน ไม่ค่อยคุยโทรศัพท์เพราะแพง ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านได้"

Miss Sabine

"ใช้อินเทอร์เน็ตติดต่อกับครอบครัวที่เยอรมันบ้าง นาน ๆ ครั้ง ที่โรงเรียนก็มีให้ใช้"

ส่วนนักเรียนที่ไม่มีใช้ที่โรงเรียน ก็สามารถไปหาใช้ได้ตามห้างสรรพสินค้าโดยไม่ยากนัก เช่นกรณีของ Mr. Jonathan ดังคำให้สัมภาษณ์ดังนี้

Mr. Jonathan

"ที่โรงเรียนไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้ จึงไปใช้ที่ห้างสรรพสินค้าในตัวเมือง ส่ง E-mail ไปให้ที่ครอบครัวที่อเมริกา จะไปใช้เดือนละ 2 - 3 ครั้ง เพื่อติดต่อกับครอบครัว"

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารของนักเรียนเอเอฟ เอสต่างชาติ ขณะอยู่ในประเทศไทย มีการสื่อสาร 4 รูปแบบด้วยกันคือ

1. การสื่อสารเพื่อแสวงหาข้อมูล ซึ่งพบว่ามีการใช้สื่อมวลชน และสื่อบุคคลเป็นแหล่งข้อมูล และการเลือกใช้แหล่งข้อมูลใด ก็จะขึ้นอยู่กับประเภทของข้อมูล และปัจจัยสนับสนุนให้สื่อแสดงบทบาทเป็นแหล่งข้อมูล โดยสรุปได้ว่า

1.1 รูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ประกอบด้วยการใช้สื่อเพื่อแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ที่เป็นภาพรวม และข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีปัจจัยสนับสนุนให้สื่อมวลชนแสดงบทบาทนี้ ได้แก่ การต้องการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ , ข้อจำกัดในการใช้ช่องทางการแสวงหาข้อมูลจากช่องทางอื่น (สื่อบุคคล) , โอกาสในการเข้าถึงที่ง่าย และสะดวก และ ปัจจัยทางด้านภาษา คือ สื่อมวลชนทุกประเภทจะมีเป็นภาษาต่างชาติ เช่น ภาษาอังกฤษ หรือเยอรมัน ซึ่งทำให้ง่ายต่อการเข้าใจข้อมูล

1.2 รูปแบบการสื่อสารผ่านทางสื่อบุคคล ประกอบด้วยการใช้สื่อเพื่อแสวงหาข้อมูล ที่เน้นหนักไปทางข้อมูลที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น สิ่งใดควร / ไม่ควรทำในสังคมไทย ทั้งนี้เพราะข้อมูลดังกล่าว มักต้องอาศัยคำอธิบายในแต่ละสถานการณ์ และประสบการณ์ของคนที่อยู่ในวัฒนธรรมนั้น ดังนั้นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้สื่อบุคคลเพื่อเป็นแหล่งข้อมูล คือ การเข้าถึงที่ง่าย เพราะมีให้เลือกได้หลายกลุ่มคน และข้อจำกัดในการใช้สื่อมวลชน

2. การสื่อสารเพื่อการผ่อนคลายและความเพลิดเพลิน รูปแบบการสื่อสารเพื่อการผ่อนคลาย ช่วยให้นักเรียนคลายความกังวลหรือ ความเบื่อหน่ายขณะที่อยู่ในอีกสภาพแวดล้อมหนึ่งได้ โดยการสื่อสารประกอบด้วยการใช้สื่อมวลชน และสื่อบุคคลเช่นกัน

2.1 รูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อมวลชนเพื่อการผ่อนคลาย ได้แก่ การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือ เล่นอินเทอร์เน็ต เมื่อมีเวลาว่าง หรือเมื่อรู้สึกหงุดหงิดและต้องการหาทางระบายออก โดยปัจจัยที่ทำให้สื่อมวลชนได้มีบทบาทดังนี้ คือ โอกาสในการเข้าถึงที่ค่อนข้างสะดวก เพราะหาได้อยู่ใกล้ตัว , จากบุคลิกนิสัยของนักเรียน เช่น ไม่ชอบอยู่ว่าง ๆ หรือชอบอ่านหนังสืออยู่แล้ว เป็นต้น และอีกปัจจัยหนึ่งคือ ข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อบุคคลคือนักเรียนไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อบุคคลได้ เนื่องจากบุคคลที่อยู่รอบตัวเช่น สมาชิกในครอบครัว หรือเพื่อนที่โรงเรียน ไม่มีการพบปะและใช้เวลาอยู่ร่วมกับนักเรียนมากนัก ทำให้รู้สึกเหงา และเบื่อที่ไม่มีใครให้คุยด้วย จึงหันมาใช้สื่อมวลชนแทน

2.2 รูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคล ได้แก่ การคุยกับเพื่อนนักเรียนไทย , การคุยหรือใช้เวลาว่างกับเพื่อนนักเรียนเอ เอสด้วยกัน โดยมีปัจจัยการสื่อสารกับสื่อบุคคลคือ การมีความเข้าใจที่เข้ากันได้ รู้ว่าอีกฝ่ายรู้สึกอย่างไรและให้คำปรึกษาได้

3. การสื่อสารกับการสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนไทย เป็นการสื่อสารเพื่อให้สามารถสื่อสารและปฏิบัติตัวเข้ากับคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทย โดยมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดการสื่อสารคือ ทักษะคิด และความต้องการที่จะเรียนรู้ และปฏิบัติตัวให้เข้ากับคนไทยในแบบที่คนไทยปฏิบัติ ซึ่งพบว่า นักเรียนที่มีทักษะคิดที่เป็นบวกต่อคนไทย ก็จะพยายามที่จะสื่อสารกับคนกลุ่มต่างๆ เพื่อหาประสบการณ์การเรียนรู้จากคนเหล่านี้ แต่นักเรียนที่มีอคติต่อคนไทย และสิ่งที่คนไทยปฏิบัติ ก็จะเลือกสื่อสารกับคนเพียงบางกลุ่มที่ตนเห็นว่าจะให้ประโยชน์กับการอยู่ในสังคมไทยได้ เช่น การต่อรองราคา หรือ การเรียนรู้ภาษาไทย จึงวิเคราะห์ได้ว่าคนกลุ่มนี้ขาดความเต็มใจที่จะเรียนรู้แบบแผนปฏิบัติในสังคม ซึ่งทำให้การปฏิบัติตัวเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนไทย ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

4. การสื่อสารเพื่อติดต่อเชื่อมโยงกับคนในประเทศของนักเรียน เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารที่เกิดขึ้นในขณะที่นักเรียนอยู่ในเมืองไทย โดยมีสื่อที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางคือ สื่ออินเทอร์เน็ต นักเรียนจะติดต่อสื่อสารกับครอบครัวที่ประเทศของตน เพื่อทราบข่าวคราว รวมทั้งเพื่อคลายความกังวลเมื่อมีข่าวไม่ดีเกิดขึ้นในบ้านเมืองตนด้วย